Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 140 (17263) | 1986 оной июнин 17, вторник | Сэн 3 мүн.

[Ү]РГАСАЯА [Һ]АЙНААР [Х]УРУУҺАЛХА

...ын хүдөөгэй ажалшад арбан хоёрдохи табан ...үшын жэлдэ таряа үйлэдбэрилгые 530 мянган тон... ...абха — 115 мянган тоннодо, овощ — 41 мянган ...ргэхэ гэһэн үндэр социалис уялга абаһан юм. Тэ... ...а ниитын адууһа малда бата найдамтай тэжээлэй ...улха талаар 200 мянган тонно корнеплод, 515 мян... ...үбһэ, 230 мянган тонно сенаж, нэгэ миллионһоо ...тонно силос, 55 мянган тонно витаминтай ногоо... ...нөөсэлхөөр хараална. Эдэ хараа зорилгонуудые ...рэнь бэелүүлхэ талаар ажахы, бригада, звено, от... ...шанга тэмсэл ябуулха ёһотой.

...ал бодолтойгоор механизаторнууд хабарайнгаа та... ...эргэһэн байна. Эдэнэр энэ харюусалгатай хаһаяа ...а агротехническэ болзортонь үнгэргэхые орол... ...үгэдын ашаар мүнөө орооһото болон тэжээлэй ...д жэгдэ һайнаар ургажа эхилбэ. Мүноо тэрэ... ...һоо наринаар харууһалха, элдэб хорхой шумуул... ...г ногооһоо хамгаалха харюусалгатай хаһа эдэ ...оробо гээшэ. Байгша ондо энэ шухала хүдэлмэри... ...харал хандуулагдаха ушартай. Тиигэншьегүй арга... ...эхэдэ, энэ жэлэй хабарынь хаа хаанагүй хүйтөөр ...илгын урда тээ буртаг ногоое үгы хэхэ хүдэлмэри ...ынуудта үнгэргэгдэнгүй үлэшөө. Иимэ байдал ...хозуудай, «Агрохимия» нэгэдэлнүүдэй агрономи... ...нуудта дабхар эрилтэ табина. Мүнөө жэлдэ нёдон... ...адляар таряалангайнгаа нилээд ехэ газарай ур... ...лёдоор хоро сасажа, буртаг үбһэнтэйнь тэмсэхэ

...ой эдеэ хоолой гол продукци болохо шэниисын ...а абахын тула тэрэниие буртаг ногооһоо сэбэр... ...мэреэ эдэ үдэрнүүдтэ эхилхэ хэрэгтэй. Агротех... ...абариин ёһоор хараалагдаһан бүхы хүдэлмэреэ саг ...бэелүүлһэн, ургасын хойноһоо оролдосотойгоор ...тракторно-таряан ажалай түрүү бригаданууд үн... ...ргаса ургуулдаг. Хамтын подрядай гуримаар хү... ...гажанай районой Хилганын колхозой Д. Р. Рад... ...анай колхозой В. Л. Цыденовэй хүтэлбэрилдэг ...бригадынхид нёдондо тус тустаа гектар бүриһөө ...ээр 27 центнер орооһо таряа суглуулаа һэн. Мүн ...рэй районой «Искра» колхозой С. П. Оловянни... ...идадаг дүрбэдэхи тракторно-таряан ажалай бри... ...үүд үнгэрһэн жэлдэ ургасадаа һайн харууһа хэһэ... ...таряалангайнгаа гектар бүриһөө 27,2 центнер ороо ...һан байха юм. Байгша ондо тэдэнэр даалгагдаһан ...а 380 гектартань эршэмтэй түрүү технологи хэрэг... ...һанай һүүлээр, мүнөө ургасаяа химическэ аргаар ...үдэлмэреэ үргэнөөр ябуулна.

...дэ хартаабхын полидо онсо анхарал хандуулагдаха ...спублика дотор энэ сэнтэй ургамал ургуулдаг тү... ...һала олон. Мухар-Шэбэрэй районой Ленинэй нэ... ...олхозой Н. Х. Ивановой даадаг хартаабхашадай зве... ...жэл бүхэндэ тарилгаяа түрүү онол аргаар үнгэр... ...г ногоогүйгөөр ургуулхын тула зурууд хоорондын ...саг соонь, ашаг үрэтэйгөөр үнгэргэдэг заншалтай. ...мэреэ һайн шанартайгаар хэһэндээ тэдэнэр паар ...ектарай 250 центнер хүрэтэр түмһэ суглуулжа ...звенодо 300 гектар газар даалгагданхай юм. ...айоной «Родина» колхозой суута хартаабхашан ...евкиной хүтэлбэрилдэг звеногойхид баян ургаса ...холо ойгуур суурханхай. Эдэнэр саг соонь һайн ...э, баһал иимэрхүү амжалта туйладаг юм.

...хын түрүү хартаабхашадай дүй дүршэлынь олоной ...ар дэлгэрүүлэгдэнэ. Олохон ажахынууд мүнөө ...аса ургуулжа шаданагүй. Хартаабха хуряажа абаха ...үргэхын тула зарим колхоз, совхозууд талмайгаа ...байха юм. Энээниие ээн буса ябадал гэжэ тооло... ...й. Ургасаяа тарихадаа, агротехническэ заабариин ...ргэхэ, һайн харууһан доро байлгаха, ажалдаа тү... ...арга нэбтэрүүлхэ асуудалнууд хартаабхын үйлэдбэ... ...аа байса дээшэлүүлхэ харгы замууд болоно үгэхэ

...тэжээлэй ургамалнуудые харууһалха, тэдэниие «но... ...рһоо» найдамтайгаар хамгаалха, хорхой шумуулые ...эмжээнүүдые түргэнөөр абаха гээшэ колхоз, сов... ...мэргэжэлтэдэй, хүтэлбэрилэгшэдэй хойшолуулаша... ...зорилго мүн. Кукурузын үндэр ургаса ургуулдаг ...республикын ажахынуудта үсөөн бэшэ. Тиигэбэшье ...рые ашаглалгада үшөөл гээгдэлтэй байһаарбди. ...дотор ехэнхи талмай дээрэһээ гектарай 100 ...доошо кукурузын набша намаан абтана.

...ндо тэжээлэй корнеплод ехээр тариг~аа. Энэ урга... ...эйень хүдөөгэйхид мэдэдэг болонхой. Үнеэдэй тэ... ...ациондо корнеплод оруулхада, һү һаамынь хараа ...элдэг. Түнхэнэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ кол... ...С. Мухуевагай звеногойхид даалгагдаһан газа... ...ектар бүриһөө 600 центнер хүрэтэр куузику суг... ...шүүрэй районой Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой ...агай һүнэй фермын үнеэн бүхэндэ үбэлжэлгын ...ино хүрэтэр сэнтэй тэжээл эдюулэгдэжэ, энээнһээ ...ь эрид нэмэнэ. Тус коллектив мүнөө хоёрдохи жэ... ...бликанска гурбан мянгатанай клубай гэшүүн болон...

...шье бүхы юумэн дүүрэн хүсэндөө ябуулагдана ...гүй. Бэшүүрэй район урдань саахарна свекло ур... ...аа суутай аад, мүнөө тэрэнээ мартаһанаа һэргээ... ...һаар.

...кын огородшод эдэ үдэрнүүдтэ эршэтэй шангаар ...Эдэнэр мүнөө 2 мянга гаран гектар талмай дээрэ ...эдеэ тарижа дүүргэбэ. Энэ һалбариие саашадань ...эхэ талаар Загарайн районой Онохойн совхоздо ...АССР-эй габьяата агроном Г. И. Шигинагай даадаг ...эй хүдэлмэрилэгшэд хубитануудаа ехээр оруулжа, ...й ургаса ургуулна. Нёдондо эндэхи овощ ургуулаг... ...ай хүрьһэнэй зөөлэн байхын тула үлэһэн буртаг ...хэхэ талаар гурба дахин зурууд хоорондын эл... ...үнгэргөө һэн. Иигэжэ эдэнэр баян ургаса абаа һэн. ...до тус звено астраханска түрүү технологи үргэнөөр ...ургасынгаа хойноһоо һайн харууһа хэһэнэй ашаар ...кци үйлэдбэрилгэеэ хоёр дахин дээшэлүүлхээр ха...

...үдэрнүүдтэ хаа хаанагүй хура бороо орожо, урга... ...ань түргэдэбэ. Мүн ургамалай дайсан буртаг но... ...одэһэн гэхэ мэтэ баһал түргэнөөр ургажа эхилбэ. ...зарта хорхой шумуулда дайрагдаха ушар тохёол... ...иимэһээ эдэ бүгэдые хараада абажа, энэ шухала ...үргэн дэлисэтэйгээр ябуулха хэрэгтэй болоно. ...ын тоосоондо ороһон, хамтын подрядай гуримаар ...бригаданууд, звенонууд ургаса харууһалалгын гол ...ие даажа абаха ёһотой. Колхоз, совхозуудай агро... ...албан энэ ажалые эмхитэйгээр ябуулха уялгатай ...ээнһээ ерэхэ ургасын хуби заяан шиидхэгдэхэ байна

...энэ хэрэгээ саг соонь эрхилжэ шадаагүй һаа, тари... ...алаа буртаг үбһэндэ даруулжа, хорхой шумуулда ...аюултай. Иимэ ушарта орохогүйн тула ажахы бү... ...байһан арга боломжонуудаа гүйсэд элсүүлжэ, ...е, машина, техникые олоор табижа, ургасаяа заата... ...алжа абаха ёһотой.

...харууһалалга дээрэ ажаллажа байһан хүнүүдые мо... ...материальна талаар урмашуулха хэрэгтэ партийна, ...ахын органууд анхарал хандуулха зэргэтэй. Энэ хэ... ...«Агрохимия» нэгэдэлэй районуудай эмхинүүдэй, ур... ...ые хамгаалха республиканска станциин мэргэжэлтэ... ...онсо удха шанартай.

[Бурядад]ай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

[Т]. В. Д. РАДНАЕВЫЕ ХЭБЛЭЛЭЙ, ПОЛИГРАФИИН БА НАЙМААНАЙ ХЭРЭГҮҮДЭЙ ТАЛААР БУРЯАДАЙ [АС]СР-эй ГҮРЭНЭЙ КОМИТЕДЭЙ ТҮРҮҮЛЭГШЭЭР ТОМИЛХО ТУХАЙ

...ай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум иигэжэ ...:

Раднаев Владимир Доржиевичые хэблэлэй, полигра... ...номой наймаанай хэрэгүүдэй талаар Буряадай АССР-...эй комитедэй түрүүлэгшээр томилхо.

...ряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. БАДИЕВ.

...ряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь А. БЕРЕЩИНОВ.

...Үдэ, Соведүүдэй байшан.
...оной июниин 16.

Республикымнай ажалай үдэр

ТҮРҮҮ АРГЫН АШААР

Прибайкалиин районой Таловкын түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдэй заводто үнинэй хүдэлмэришэд олон юм. Тэдэнэй нэгэн коммунист И. И. Ханхашанов предприятиин байгуулагдаһан сагһаа хойшо хүдэлнэ. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг бригада бетон хабтагайнуудые үйлэдбэрилэн гаргадаг юм.

Байгша оной эхинһээ предприяти дотор дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ энэ түрүү бригадын хүдэлмэришэд хэдэн удаа илажа гараа һэн. Үнгэрэгшэ һарын туршада 722 кубометр бетон хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилэн гаргаха түсэбтэй һаа, тэдэнэр бодото дээрээ 779 кубометртэ хүргэһэн байха юм.

Хамтын подрядай гуримаар ажалладаг энэ коллективтэ үйлэдбэриин, технологическа журам хазагайруулха ушарнууд үзэгдэхэеэ болинхой. Мүн ажалай бүтээсэ эрид дээшэлүүлэгдээ. Түрүү аргаар ажаллаһанай ашаар тэдэнэр үндэр дүнгүүдые туйлана бшуу. Иимэ үндэр дүнгүүдые туйлаха хэрэгтэ бригадирай үүргэ нүлөө ехэ. Тэрэ бригадын хүдэлмэри һайнаар эмхидхэжэ үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллаха эрхэ байдал тогтооно. Тиимэһээ И. И. Ханхашанов коллектив дотороо ехэ хүндэтэй болонхой. Шэн габьяата ажалайнгаа түлөө тэрэ «Хүндэлэлэй Тэмдэг» ордендо, «Хүндэтэ транспортна барилгашан» гэһэн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэһэн юм.

Л. КАРНАУХОВА.

АРБАН ХОНОГООР

«ЗапБАМстроймеханизация» трестын оньһожоруулагдамал 161-дэхи колоннын коллектив байгша оной табан һарын даабари болзорһоонь табан хоногоор урид дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 310 мянган түхэриг ашаглаба. Эдэнэр Хойто Муяын тоннель тойруулан 60 километрэй түмэр харгы, Сухой Лог — Таксимо гэһэн авто-харгын барилгада хабаадалсана. Ехэнхи ажалаа бригадна гуримаар хэжэ, оньһон техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, хүдэлмэриин шанарые эридээр дээшэлүүлнэ.

Ленинскэ комсомолой шангай лауреат Н. М. Капелев, түрүү хүдэлмэришэн В. В. Дурковой хүтэлбэрилдэг бригаданuудай коллективүүд үдэр бүриингөө нормые 140—150 процент дүүргэжэ, бэшэндээ түрүү ажалай үльгэр жэшээ харуулжа ябаһаар. Бэшэшье хүдэлмэришэд хурдадхалгын табан жэлдэ эгээл һайн үрэ дүн туйлахын тула тэмсэнэ. Энэ түрүү коллектив түрүүшын хахад жэлэйнгээ даабари 10 хоногоор урид дүүргэхын тула тэмсэжэ байна.

А. ЛИННИК.

ШАГНАЛ

Социалис мүрысөөндэ үндэр үрэ туйлаһанайнь түлөө, граждан барилгануудые хэдэг Улаан-Үдын дистанциин байгуулагдаһаар 50 жэлэй гүйсэһэнтэй дашарамдуулан:

Бессонов Анатолий Степанович — шулуушан,

Ческидова Розалия Ефимовна — бригадир,

Поплевина Анна Ивановна — кадрнуудай талаар начальнигай орлогшо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаба.

ХРОНИКО

Пенсидэ гараһантайнь дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум нүхэр Павлов Николай Баксаевичые хэблэлэй, полиграфиин ба номой наймаанай хэрэгүүдэй талаар Буряадай АССР-эй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшын уялгаһаа сүлөөлбэ.

Онохойнхидой болон ёнгорбойнхидой үүсхэл дэмжэгдэнэ

НЭГЭШЬЕ ҮДЭР ДЭМЫ ГЭЭХЭГҮЙ

Энэ харюусалгатай хүдэлмэридэ хэр зэргэ һайнаар бэлдэһэнһээ, малшадай урда хэр тодорхой зорилго табижа хүдэлһэнһөөнь ехэ юумэн дулдыдадаг. Тэрэниие хараада абажа, бүри хабарһаа хойшо зуһалангуудта малай хашаа хорёонуудые, малшадай һууха гэрнүүдые заһабарилха, шэнэлхэ талаар ехэ ажал ябуулаабди. Һүүлдэнь бүхы гүүртэ, отаронуудай абаашагдаха зуһалангуудта ямар хүдэлмэриин хэгдэһые хуу ябажа шалгаабди, дутагдалыень усадхаха хэмжээ абаабди.

Адууһа малай зунай бэлшээридэ гаргагдахын урда коллективүүдтэ суглаанууд үнгэргэгдэжэ, малшад урдань табигдаһан ехэ зорилгонууд тухай хөөрэлдэһэн, шэнэ социалис уялгануудые абаһан байна. Мүн ажалай гол болон нэмэлтэ түлөөһэн тухай асуудал зүбшэгдөө.

Республика дотороо мүрысөө дэлгэрүүлхэ үүсхэл гаргаһан Загарайн районой Онохойн болон Захааминай районой Ёнгорбойн совхозуудай мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй хандалгые һайшаан дэмжэжэ, олохон малшад, хонишод, һаалишаднай дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаа.

Жэшээлхэдэ, жэжэ түлгэнүүдые харууһалдаг хонишод В. В. Сангадиев, П. С. Копейкин гэгшэд нооһо хайшалалгын эхилтэр хонидоо һайса таргалуулжа, тэдэнэйнгээ тус бүриһөөнь 3 килограммһаа бага бэшэ нооһо абаха, зундаа хонин бүхэнэйнгөө шэгнүүрые сүүдхэдэ 48 граммһаа бага бэшээр нэмээхэ зорилготой. Эхэ хонидые харууһалдаг хонишод В. М. Субботин, И. И. Буянтуев, А. Е. Колмаков гэгшэд бүри майн 20-доор зуһалангуудтаа нүүжэ ошоод, һайн эдинсэтэй газарта хонидоо адуулжа, хүсэ шадал нилээд абхуулаа. Тэдэнэйнь нооһонииньшье яһала һайн.

Энэ жэлдэ ажахыда 1200 буруу, хашарагууд адуулагдажа, зунай һарануудта ехэ нэмэлтэ шэгнүүр абтахаар хараалагдана. Тусхайлбал, дүршэлтэй малшад К. М. Мисюркеевэй, Ш. А. Аюшеевэй, О. А. Яковлевай, О. Д. Очировагай, Д. П. Сенаторовагай даадаг гүүртэнүүдэй коллективүүд зунай бэлшээриин 4 һарада жэжэ бургуу бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхэдэ 650—700 граммһаа бага бэшээр нэмээхын түлөө оролдохо юм. Бэлшээриин хаһын үдэр бүхэниие дүүрэнээр хэрэглэхэ гээшэ гол шухала.

Тугалнуудые эхэнүүдтэнь табижа хүхүүлэн түлжүүлдэг гүүртэнүүдэй ахалагша малшад З. Р. Ринчинов, Г. Б. Гулгенов гэгшэд баһал дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаа. Тэрэшэлэн адуушад (бригадирынь залуу коммунист И. И. Волчугов) бүхы 427 адуунайнгаа шэгнүүрые хамтадань 184 центнерээр нэмээхэ зорилготой.

Һү һаалиимнай фермынхид зунай бэлшээриин үедэ сагаан эдеэ дэлбэрүүлхын түлөө баһал хам орон мүрысэжэ байна. Тусхайлбал, зунай һарануудта тэдэнэр хамтадань 1995 центнер һү абажа, тэрэнэйнгээ 1820 центнерыень гүрэндэ худалдаха гэхэ гү, али энэ үе соо үнеэн бүриһөө 850—900 килограмм һаахын түлөө тэмсэхэ байна. Майн һүүл багаар тус фермынхид малаа зунай бэлшээридэ гаргаһан юм. Түрүүшын үдэрһөө габшагай шангаар хүдэлжэ, олохон һаалишад эрхим дүнгүүдые туйлажа захалаа. Жэшээлхэдэ, М. Е. Питиркаева үнгэрһэн май һарада 28,9 центнер һү абаха түсэбтэй һаа, тэрэнээ 58,8 центнертэ хүргөө. Мүн дүршэлтэй һаалишад В. С. Кокорина, Г. И. Тухватулина гэгшэд һү һааха май һарынгаа түсэбые 140 — 150 процент хүрэтэр дүүргэнхэй.

Үрэ дүнгүүдээ арбан хоног бүхэндэ улам бүри дээшэлүүлжэ байһаарнь харахада, фермын коллектив жэлэй түрүүшын хахадта 2100 центнер һү гүрэндэ худалдаха даабаряа үлүүлэн дүүргэхэ гүйсэд аргатай.

Малшадайнгаа шэнэ, харюусалга ехэтэй эрхэ байдалые хүдэлжэ б[айһ]аниие хараада абажа, совхозой дирекци, партийна организаци, зооветмэргэжэлтэд тэдэндэ али бүхы туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлхэ, алишье талаһаань һайнаар хангаха гэжэ оролдоно.

П. КОЖЕВИН, Баргажанай районой Бодоной совхозой ахамад зоотехник.

НАЖАРАЙНЬ БАЙРАДА НАМЖААХАН

Зунай бэлшээриин һарануудта һүрэг малаа ногоо элбэгтэй бэлшээридэ һайнаар харууһалжа, шэгнүүрыень горитойгоор нэмээхээр республика дотороо үүсхэл гаргаһан Захааминай районой Ёнгорбойн совхозой үхэршэдэй урияа һайшаан дэмжэһэн Мухар-Шэбэрэй районой «Искра» колхозой хонишодой бригаданууд дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаа. Эдэ үдэрнүүдтэ зунайнгаа байрада нүүжэ гараһан хонишодой найман бригадын гэшүүд тунга ногоотой бэлшээридэ һүрэгөө һайнаар бэлшээжэ хүшэлүүлхэ зорилго хараалнад. Хонишодой нажарайнь байра заһабарилагдажа, һайнаар түхеэрэгдэһэн, хони, хурьгадаа хура борооһоо, һалхи, наранһаа далдалха хүшалта, сарайнууд баригдаһан юм.

Байгша ондо хонишод амжалтатайгаар ажаллаа. Илангаяа хурьга абажа түлжүүлхэ түсэб урагшатайгаар дүүргэгдээ гэхэ гү, али мүнөө бүхыдөө 5113 хурьга абаха түсэбэй орондо 5720 хурьган харууһалагдана. Зуутан-хонишодой зэргэдэ гарагшад Илья Кондырев, Иван Пономарев, Павел Мальцев, Родион Мальцев гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд хонидой нооһо хайшалха хаһадаа эмхитэйгээр бэлдэнэд.

Б. РАДНАЕВ.

ҺАРЬДАГАЙ БЭЛШЭЭРИДЭ ҺҮРЭГӨӨРӨӨ...

Хадалиг Ахын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой малшад, адуушад болон хонишод һүрэгөө һарьдагай тунга ногоотой бэлшээридэ түлэг гаргажа байнхай. Ажахын үнинэй хонишодой нэгэн Пүнсэг Жанчипович Дамшаев байгша ондо 100 эхэ хонин бүриһөө 85 хурьга абажа түлжүүлхэ түсэбөө 89-дэ хүргэһэн байна. Мүнөө энэ нүхэрнай бүхы хурьгадаа бараг һайнаар ондо оруулаад, эхэһээнь илгажа амяарлаһаар лэ һарьдагай бэлшээридэ нүүхээр түхеэрнэ.

Зунай бэлшээриин үедэ хонишод үбэлэй һарануудта хонидоо улам һайнаар хүшэлүүлжэ таргалуулхын түлөө эртээнһээ бэлдэһэн байна.

Т. ЦЫДЫПОВА.

Репортаж

ОРОНГЫН ОГОРОДШОД ЯАРАНА

Совхозой түб һууринай зүүн хойно нэмжыһэн үргэн полиин наада захадань зогсоһон хүхэ үнгэтэй «Беларусь» тракторай хажууда хүн зон олоороо сугларанхай байба. Энэмнай тус ажахын огородшодой бригадын гэшүүд һүүлшынгээ гектар дээрэ оройн капуста тарина гээшэ. Тракторһаа холо бэшэ хэнэ газарта адхагдаһан капустын рассадые хэдэн эхэнэрнүүд илгажа һууба.

— Бригадирыемнай һурана гүт? Мэнэ ерэхэ ёһотой. Түб һууринай парнигһаа капустын рассада асархаяа ошоо һэн,— гэжэ нюдэндөө шэлтэй, дунда зэргын бэетэй, залуухан басаган хэлэбэ.

Байгша ондо Оронгын огородой эдеэ ургуулагшад даалгагдаһан 35 гектар талмай дээрэһээ бүхыдөө 5726 центнер овощ ургуулжа абаха түсэбтэй хүдэлжэ байна. Энэ хараа зорилгоёо бодото дээрэнь бэелүүлхын тула тэдэнэр тарилгаяа хэды оройтожо эхилһэншье һаа, үсэд шангаар ажаллажа, харюусалгатай хаһаяа эдэ үдэрнүүдтэ түгэсхэхэнь.

— Тарилгаяа хэзээ эхилээбта? Эндэ хэды хүн хүдэлнэт? — гэжэ тэдэнэрһээ асуубаб.

— Эртүүр уһа үгөөгүй дээрэһээнь, тарилгаяа майн хорёодоор захалаа һэмди. Иигээд энэ капустаяа һуулгажа дүүргээд, нэгэ гектарта помидор тарихабди. Бригададамнай 18 эхэнэр ажалладаг. Огородой эдеэ уһалха хэрэгтэ хоёр хүн хабаадуулагдана. Үшөө 2 тракторист манда хүдэлдэг. Иимэл хүнүүд энэ харюусалгатай хүдэлмэри эрхилжэ ябана, — гэжэ үнөөхи басаган тодорхойгоор харюусаба.

Эдэ овощ ургуулагшадай үдынгөө эдеэндэ ошоходонь, тэндэ олон хүнүүдтэй уулзажа, танилсаа бэлэйб. Эндэ ехэнхинь залуушуул хүдэлдэг байба. Жэшээлхэдэ комсомолшууд Раиса Кишигтуева, Светлана Токтохоева, намтай туугаархана хөөрэлдэһэн Дарима Доржиева болон бусад наһаараа хэды залуунуудшье һаа, ажал хэрэгээрээ магтаалтай басагад гэжэ сайлгоо һэм. Бригадирай туһалагша ВЛКСМ-эй гэшүүн Дарима Доржиева овощ ургуулагшаар гурбадахи жэлээ хүдэлнэ. Капустын рассадые тариха түхеэрэлгэдэ тракторист Жаргал Цыденов ажалладаг юм.

Тиигэһээр байтарнай Т-25 түхэлэй тракторaар огородшодой дурсагдагша бригадын бригадир Нима-Ханда Нимбуевна Мункуева манай хажууда хүрэжэ ерэбэ.

— Манай коллективэй ажал хэрэгтэйнь танилсаад байна ха юмта даа. Мүнөө энэ оройн капуста тарижа дүүргэхэ болобобди. Тиигээд помидороо нэгэ үдэр соо һуулгаха ёһотойбди. Бидэ 7 гектарта үгэрсэ, 10 гектарта морхооб, 14 гектарта капуста, 2 гектарта редькэ, 1 гектарта помидор жэл бүхэндэ таригшабди. Нёдондо бригадамнай овощ ургуулха түсэбөө дүүргээ һэн. Мүнөө жэлдэ гектар бүриһөө 150 центнер ургаса суглуулжа абахаар хараалнабди,— гэжэ тэрэ хөөрэнэ.

Тус бригадын гэшүүд ажалаа хамтын подрядай гуримаар эрхилдэг юм. Тиигэжэ тэдэнэр ерэхэ ургасын хойноһоо эдэ үдэрнүүдтэ туха сүлөөгүй ажаллажа байгаа бэлэй.

— Коллективтэмнай ехэнхинь залуушуул хүдэлдэг. Надежда Цыренова пенсидэ гараһаншье һаа, мүнөө маанадаараа ажаллаһан зандаа. Дүй дүршэлтэйшье овощ ургуулагшад байха. Эдэнэрэй дундаһаа Дарима Цыремпиловаа онсолон тэмдэглэхээр. Жаргал Цыденов жэл бүхэндэ бидэнтэй хамта тарилгада хабаадалсадаг. Ехэл бэрхэ хүн, гурбан үхибүүдэй эсэгэ. Газарыемнай уһалжа ябаһан механизаторнууд Николай Токтохоев Олег Волосатов хоёр даалгагдаһан ажалдаа ээн ёһоор хандадаг хүнүүд юм. Ошожо, тэдэнэртэй уулзахадатнай болохо,— гэжэ Нима-Ханда Нимбуевна сугтаа хүдэлдэг нүхэдөө магтан хэлээ һэн.

Нүхэр Мункуева 1968 онһоо хойшо овощ ургуулагшаар хүдэлнэ. Энэ талаар одоол, ёһотой «мастер» гээл һаа, алдуу болохогүй байха.

Тон наада захын ДДН-70 түхэлэй уһа сасадаг түхеэрэлгэдэ хүрэхэдэмнай, тэндэ Николай Тумуржапович Токтохоев үгэрсын 1,5 гектар талмай уһалжа байба. Энэ түхеэрэлгын годигор хоолойһоонь гараһан уһан аяар холо хүрэтэр бугаагтан сасаржа, сагаан тооһо татан харагдана. Эдэ бүгэдые ажаглахада, хэмэл бороогой адхаржа байһан мэтээр үзэгдөө һэн.

Д. ДОНДОКОВ.
Ивалгын район.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) огородшодой бригадир Н-Х. Н. Мункуева коллективэйнгээ гэшүүдтэй поли дээрэ.
Ж. ХАЛБАЗЫКОВАЙ фото.

Совет орон дотор

ХАМҺАБАРИИН АЖАХЫДА ХЭРЭГТЭЙ ТЕХНИКЭ

МИНСК. Хабарай тарилгын хүдэлмэриин һаял дүүрэжэ байгаашье һаань, Гродненско областиин «Лидсельмаш» заводой ажалшад ургаса хуряалга тухай бодомжолно. Предприятиин шэнэ продукци — Минскэ тракторна заводто бүтээгдэһэн мотоблокто хабсаргагдадаг плуг бууса шадарай участогуудта хартаабха һайн шанартайгаар ба гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряахада туһалха байна.

Хамһабариин ажахы эрхилхэдэ хэрэгтэй шаггаглагдадаг зэр зэмсэгүүдые бишыхан трактортай хүнүүдэй худалдажа абахадань болохо. Тус предприятида культиваторнууд, хартаабха обоолхо, хүрьһэ отолхо хэрэгсэл зүйлнүүд бүтээгдэдэг болонхой. Тэдэнэр агротехникын мүнөөнэй эрилтэнүүдтэ гүйсэд харюусадаг юм.

РЕСПУБЛИКЫН ХОЙТО ЗАХЫН БАРИЛГА

ТБИЛИСИ. Аэрофлодой тусхай рейс Тбилисиие Тюменьтэй холбоотой болгоо юм. Долоон хоногтоо нэгэ дахин хурдан түргэн лайнернууд Закавказиһаа нефтиин хизаарай ниислэл худар ниидэнэ.

Нарата республикын түлөөлэгшэдтэ — грузин барилгашад болон проект зохёогшодто Аэрофлот дэмы туһалдаг болоогүй. Нефтеэр баян хизаарай ниислэл хотодо баригдажа байһан шэнэ районой шефүүдэй ажаллахадань агаарай сэхэ холбоон ехэ хэрэгтэй байгаа.

Ороной түлишын-элшэ хүсэнэй комплексые хүгжөөлгэдэ грузин барилгашад горитой хубитаяа оруулдаг. «Тбилгорпроект» институтда зохёон хараалагдаһан проектын бэелүүлэгдэбэл, нефтиин болон газай уурхайнуудай 9 мянган шахуу хүдэлмэришэдые гэр байраар хангахада туһа болохо байна. Һургуулинууд, хүүгэдэй саадууд, кинотеатр, худалдаа наймаанай предприятинууд тусхай проектнүүдээр бодхоогдохо юм.

Сибириин урданай хотын шэнэ барилгануудай райониие шэмэглэн гоёохо талаар Тбилисиин Уран зурагай академиин мэргэжэлтэд туһалха. «Грузтюменьстрой» гэжэ шэнэ управлениидэ нэгэдэһэн олохон барилгашад БАМ-ай барилга дээрэ хүдэлһэн байна. Энэ жэлэй һүүл тээшэ тэдэнэр 15 мянган дүрбэлжэн метр гэр байра ашаглалгада тушааха.

ӨӨҺЭДЫНГӨӨ ХҮСӨӨР ГЭР БАРИНА

КИЕВ. Днепр шадарай горнягууд болон металлургнуудай хото—Комсомольскын түбтэ залуушуулай байрын комплекс баригдажа эхилэнхэй. Полтавын ашагта малтамал шажаржуулгын комбинадай комсомолшууд тэрэниие бодхооно.

Соёлой болон Техникын ордонтой зэргэлээд 9 дабхар байшан баригдана. Эндэхи залгалаа байрануудтань залуушуулай салон, хүүгэдэй библиотекэ, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын эмхи зургаануд түбхинэхэ байна.

Комсомол-залуушуулай габшагай бригада бүридхэһэн 33 хүн бултадаа комсомолой эхин организацинуудай зууршалгаар тэрэнэй бүридэлдэ оруулагдаа юм. Эрхим бэрхэ үйлэдбэришэд, эдэбхитэд путевконуудые абажа, бултадаа комбинадай барилгын бригадада саг зуураар оруулагдажа, хэрэгтэй мэргэжэлнүүдтэ һураа юм.

Владимир Юграх гэгшын толгойлдог бригада түрүүшын үдэрһөө үйлэдбэриингөө даабаринуудые үлүүлэн дүүргэнэ. Тэдэнэр эмхи гуримтайгаар, һайнаар хүдэлнэ. Иимэ янзаар хүдэлөөд байбал, хараалагдаһан болзорһоо хахад жэлээр урид түрүүшын 66 залуу айл бүлэ шэнэ байрануудта орохо гэжэ барилгын комсомолой штаб тоолоно.

ХҮДӨӨГЭЙ ШЭНЭ МУЗЕЙ

РИГЭ. Латвиин Лиепайска РАПО-до байгуулагдаһан хүдөөгэй шэнэ музей һүн тухай хөөрэнэ. Һүнэй зүйлнүүдые удаан гутаадаггүй урданай домбонууд, үнеэ һаадаг мүнөөнэй түхеэрэлгэнүүд, сыр, зөөхэй, үни хатадаггүй ээзгэй ба бусад олон һүнэй зүйлнүүдые бэлдэхэ рецептнүүд эндэ бии.

— Шэнэ юумэ зохёоходоо, үе сагаар шалгагдаһан дүй дүршэлһөө заримдаа ерсадаг муу заншалтайбди,— гэжэ Лиепайска һүнэй комбинадай ахамад инженер М. Сескс хэлэнэ. — Мүнөөнэй үйлэдбэриин эрхэ байдалдашье манай хүгшэн эжынэрэй бэлдэдэг байһан амтатай зүйлнүүдые бэлдэжэ болохо юм гэжэ дүй дүршэл харуулна. Тэдэнэр гансал һүнэй элдэб янзын эдеэгээр столоо түхеэржэ шададаг байһан ха юм.

(ТАСС).

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭДЭ — ЭРШЭ, ШАНАР, ДЭЛИ[СЭ]

Июниин 19-дэ республика дотороо үнгэргэгдэхэ ниитэ полит-үдэртэ

ТҮРҮҮ АРГАНУУДЫЕ ҮРГЭНӨӨР ХЭРЭГЛЭХЭ

Адууһа малһаа ашаг шэмэ ехээр абахын тула тэдэниие һайн шанартай, элбэг ехэ, илангаяа шухала бодос бэлогоор баян тэжээлээр хангаха гэшэ мүнөө гол шухала асуудал болоно.

Тиимэһээ энэ жэлдэ республикын ажахынууд тэжээлэй ургамалнуудай тарилгые үргэдхэхэ мүртөө, нэн түрүүн рапс, бобово-залаата ургамалнуудай холисые, донник ехээр таряа. Гадна һүүлэй жэлнүүдтэ үбһэ тэжээлэй шанарые дээшэлүүлгэдэ хэрэгтэй элдэб шэнэ техникэ ажахынуудта олоор үгтэнэ. Нойтон үбһые тусхай электровентилятораар үлеэлгэжэ хатааха шэнэ байрануд баригдана.

Гэбэшье бухы районууд болон ажахынуудта энэ талаар хэрэгтэй юумэн хуу хэгдээ гэхын аргагүй. Тиибэ ябашье адууһа малда хүсэд хүрэхэ, эрхим шанартай тэжээл бэлэдхэдэг болохо тушаа бухы дээрээ зүб хараа шэглэл табигдаанхай гэжэ тэмдэглэхээр.

Энэ жэлдэ республикын бухы ажахынууд богони болзор соо 477,8 мянган тонно үбһэ, 145 мянган тонно сенаж, 1028 мянган тонно силос, тэрэнһээ гадна 11,9 мянган тонно холимол силос, 53 мянган тонно витаминтай ногооной гурил бэлэдхэхэ зэргэтэй.

Гэхэтэй хамта республикын ажахынуудта газар уһалха хүдэлмэри үшөөл хангалтагүйгөөр ябуулагдана, уһалууриин техникэ хүсэд дүүрэнээр хэрэглэгдэнэгүй гэжэ тэмдэглэхээр. Бии байһан бухы 879 булуур станцинуудай ойролдоо 439-ниинь хүдэлгэгдэнэ. Уһа сасаһан хэядаг 638 түхеэрэлгэнүүдэй 281-ниинь табигданхай. Хүдэлгэгдэжэ байһан булуур станцинуудшье дүүрэн хүсэндөө ашаглагданагүй: Мүнөө бүхыдөө уһалагдаха ёһотой 40 мянган гектар газарай ойролдоол 28,5 мянган гектарынь ундалуулагдаа. Нэгэ доро ехэ газар уһалха аргатай «Фрегат» түхэлэй агрегадууд үшөөл мүүсэ хэрэглэгдэнэ. Хориин, Хяагтын, Баргажанай, Прибайкалиин районуудта газар уһалалга илангаяа мүүгаар ябуулагдана.

Энэ жэлэй өөрөө бэрхэтэй эрхэ байдалда хаа хаанагүй ургаһан юумые һогооборишье үлөөнгүй сабшажа, хуряажа абаха, энэ талаар заахашье арга боломжые алдахагүй, илангаяа бухы тэжээлые шанартайгаар бэлэдхэхэ шухала болоно.

Эгээл тиимэһээ тэжээл бэлэдхэлгэдэ эртээнһээ бухы юумэеэ тон нарин нягтаар бэлдэжэ, үбһэ сабшалга, хуряалгые түрүүшын үдэрһөө эмхитэйгээр ябуулха гэшэ шиидхэхы удха шанартай. Байгша ондо хэды гектарай ногоон сабшагдааб, хуряагдааб гэжэ тоолохогүй, харин хэды шэнээн, ямар шанартай тэжээл нөөсэлэгдөөб гэжэ үбһэшэдэй ажал сэгнэгдэхэ ёһотой. Юуб гэхэдэ, элбэг ехэ, эрхим шанартай үбһэн, сенаж, силос болон бусад тэжээлэй бэлэдхэгдэһэнһээл ерэхэ үбэлжэлгын хуби заяан, бухы жэлэй үрэ дүнгүүд. мал ажалаймнай саашанхи хүгжэлтэ сүм дулдыдаха ха юм.

Мүнөө ажахынуудай үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ хэрэглэгдэхэ, машина, техникээ болон бусад юумэеэ хэр бэлдэжэ байһаниинь гол анхаралда абтаха, энээн тушаа тон шанга эрилтэ табигдаха ёһотой. Энэ талаар харахада, Яруунын, Хойто-Байгалай, Хэжэнгын, Баргажанай, Кабанскын, Мухар-Шэбэрэй, Захааминай районуудай ажахынуудта тэжээл бэлэдхэлгын техникэ мүнөө хүрэтэр үшөө бэлэн болгогдоогүй, үбһэшэдэй звенонуудые бүридхэхэ, хүдэлмэриин түсэб табиха тушаа юуншье хэгдээгүй байха юм. Түрүүшын ээлжээндэ хүдэлгэгдэхэ ёһотой АВМ агрегадуудай заһабарилга унжагайруулагдана. Яруунын райондо бухы АВМ-мэйнь 45, Прибайкалида—60, Зэдэдэ—63, Бэшүүртэ—66 процентнь лэ заһабарилагданхай нэрэтэй. Тэжээл бэлэдхэлгын техникые заһабарилха хүдэлмэриие удааруулжа, үнэтэ саг гээхэ гээшэмнай мүнөө яашье хүлисэшэгүйл.

Түрүүшын ээлжээндэ тракторай косилкануудые, үбһэ сабшадаг, хэршэдэг агрегадуудые, пресс-подборщигуудые, витаминтай ногооной гурил гаргадаг агрегадуудые болон бусад техникые богони болзорто заһабарилжа бэлэн болгохын тула ажахынуудай болон РАПО-нуудай хүтэлбэрилэгшэд бухы шухала хэмжээнүүдые абаха зэргэтэй. Машина, техникые һайн шанартайгаар заһабарилхаһаа гадна хэрэгтэй запасной частьнуудые, һэлгэжэ табиха бухэли агрегат, узелнуудые бэлдэхэ болоно.

Энэ жэлдэ бухы тэжээлые һайн шанартайгаар бэлэдхэхын тула юу хэхэ ёһотойб? Түбхын түрүүн үбһэ сабшадаг агрегадуудые үндэр бүтээсэлтэйгээр хэрэглэхэ, сабшалга хуряалга хоёрой хоорондо забһар гаргахагүй, унагагдаһан ногоое бороодо оруулангүй, үлүүсэ хатаангүй абаха гэшэ гол шухала. Энэ үбһэ хуряаха технологие нарижаар сахиха, [illegible] һайнаар хатааха һаа гадна тусхай тармуурнуудаар, асаар урбуулжа, һэлижэ байгаад, тусхай сарай һарабша доро обоолно гү, али һүриндэ вентиляторнуудаар хатааха аргануудые бии. Сэлэнгын районой Тельманэй нэрэмжэтэ колхоздо, [illegible] зарим ажахынуудта үбһэ түргэнөөр хатааха, шэмэтэйгээр абаха арга үргэнөөр хэрэглэгдэдэг. Үбһэ һэлиһэ, [illegible] миил мүр дээрэнь хэбтүүлхэ хатааха шэмэтэ бодосуудынь 25—30 процент һаладаг.

Республикын гүрэнэй агропромой захиргаан энэ жэлдэ ажахы бүхэндэ 300 тонноһоо бага бэшэ үбһэ вентилятораар үлеэлгэжэ хатааха һарабша сарай, складуудые бариха даабари үгэһэн. Бүри нёдондо зарим ажахынууд тиимэ складуудые түхеэрэһэн юм. Жэшээнь, Оронгын совхоздо вентиляторнуудаар үлеэлгэжэ хатааһан үбһэнэй килограмм бүхэниинь 76 миллиграмм каротинтай, 65 грамм протеинтэй гэжэ шалгалта харуулаа. Харин үбһые хээрэнь хэбтүүлжэ хатааһанайнь каротин болон протеинынь гурба-дүрбэ дахин бага байба. Сэлэнгын районой Тельманэй нэрэмжэтэ колхоздо вентилятораар үлеэлгэжэ хатаагдаһан үбһэнэй килограмм бүхэниинь 102 миллиграмм каротинтай, 63 грамм протеинтэй байгаа.

Нойтоншог үбһые сарай һарабша доро обоолжо, һүрилөөд плёнкоор хушажа, доогуурнь халуун агаар үлеэлгэн хатаахада, миил юрын аргаар хатааһанда орходоо шэмэтэ бодосуудынь 25—50 процентээр ехэ байдаг. Гэбэшье тиимэ сарай, складуудые бариха хүдэлмэри унжагайруулагдана. Вентиляторнууд болон агаар үлеэлгэхэ хоолой, түхеэрэлгэнүүд бэлдэгдэнэгүй. Энээниие нарин хиналтада абажа, тэжээл бэлэдхэлгын эхилтэр бухы хэрэгтэй юумые бэлдэхэ шухала. Тэжээл бэлэдхэлгэдэ түрүү технологи хэрэглэхэ тухай семинарнуудые районой болон ажахынуудай [illegible] үнгэргэхэ ёһотой. Һайн шанартай тэжээл [illegible] сагаа соонь сабшаха, [illegible] байха үедэ заахашье хожомдонгүй хуряажа абаха хэрэгтэй. Залаата ногооной дээрэһээ хоолосолжо байхада, харин бобово ургамалай бүрсэгүүлжэ эхилхэдэнь хуряахада таатай. Энэ үедэ хуряагдаһан ногооной килограмм бүхэндэ 0,9—1 тэжээлэй единици хэмжээнэй хуурай бодосууд, 110—140 хуурай грамм болбосорхо протеин бии байдаг. Ондоогоор хэлэбэл, иимэ ногооной шэмэнь тэрэ талханһаашье дутуугүй ха юм.

Үбһэ ногоое эртэ хуряажа абахада һүүлдэ тэдэнэй хэнзэһэнь сабшагдаа, горитой тэжээл нэмэжэ бэлэдхэхэ аргатай. Харин үбһэ сабшалга, хуряалгые арбаншье хоногоор хожомдуулхада һаа, шэмэ, шанарынь эрид доошолхо бшуу.

Манай энэ ажахынууд нютагуудта залаата ногоон июниин тэнгэрэ хойшо хоолосолжо эхилдэг, энэ һарын 25—30-да [illegible]. Тиимэһээ июниин 25-һаа хожомдонгүй үбһэнэй [illegible] шухала. Уһанда абтадаг доро газарай, намагай захын, харгын, тарьялангай хажуугаарни ногоое бүри эртэ, июниин 15—20-һоо сабшажа эхилхэ ёһотой.

Малшад, хонишод малдаа эдюулхэ тэжээлые өөһэдөө бэлэдхэхэ аргатай гэшэ. Хэжэнгын, Зэдын, Сэлэнгын, Баргажанай болон бусад районуудта энэ талаар һайн жэшээнүүд бии. Фермэ, гүүртэ, хонишодой бригада бүхэн тэжээл бэлэдхэхэ тодорхой даабаритай, дааһан сабшалантай байхадаал ехэ юумэ хэжэ шадаха байна.

Үбһэ, сенаж, ногооной гурил, силос ехээр бэлэдхэжэ шадаа һаа, малай тэжээлдэ талха таряа гаргашалгые хорооохо арга олгогдохо бшуу.

Бүри мүнөөнһөө ажахынуудта витаминтай ногооной гурил тэтажа эхилхээр болохонь. АВМ түхэлэй агрегадуудые түргэнөөр заһабарилжа дүүргээд, июниин 20-һоо тэдэниие хүдэлгэжэ, [illegible] ногоон гурил болгохо ушартай.

Нёдондо энэ [illegible] эмхидхэлэй муугаа болоһоор, АВМ агрегат бүхэн сүүдхэдэ ойролдоо 1,5—2 тонно гурил гаргадаг байгаа. Энэ жэлдэ тиимэ юумэн тохёолдохо ёһогүй.

Хура бороо ходо орожо байхада, һайн шанартай үбһэ абахань бэрхэтэй. Түрүү ажахынууд иимэ үедэ сабшалангай ногоогоор сенаж хэжэ дарадаг. Тэрэнэй ашаар [illegible] бага болоно.

[illegible] 45—55 процент шиигтэйгээр нүхэндэ хэжэ дараад, сенаж болгохо арга хэрэглэнэ. Иимэ дарагдаһан сенажай килограмм бүхэниинь 0,39—0,43 тэжээлэй единици болодог, 75—100 грамм протеинтэй байдаг. Тиимэ сенажые малда, илангаяа хониндо эдюулхэдэ ашаг шэмэнь эрид дээшэлдэг. Бэшүүртэй райондо тиимэ сенаж ехээр бэлэдхэгдэдэг юм.

Элдэб химическэ зүйлнүүдые тэжээлдэ холисолжо, нүхэ, траншейдэ хэжэ дарахада шэмэтэ бодосуудынь, илангаяа протеин, сахар гэхэ мэтэнь ехэ болодог.

Тэжээл бэлэдхэлгын түрүү технологи нарижаар сахиха, [illegible] абахын тула ажахы бүхэн экспресс-лабораторитой болгохо, тэрэниие бухы хэрэгтэй приборуудаар хангаха шухала. Эндэ ветеринарна албан ехэ туһа хүргэхэ аргатай. Үбһэ тэжээлые һайн шанартайгаар бэлэдхэхэ, тэндэ хүдэлжэ байһан отряд, бригада, звенонуудай харюусалгые дээшэлүүлхын тула хамтын подряд үргэнөөр хэрэглэхэ, хүнүүдэй ажалай түлөөһые гансашье бэлэдхэгдэһэн тэжээлэй хэмжээгээр бэшэ, харин тэрэнэйнь шанарай зэргээр үгэхэ гурим тогтоохо байна.

Б. РАЗГУС,
Буряадай АССР-эй гүрэнэй агропромой түрүүлэгшын орлогшо.

ЖЭРГЭМЭЛЭЙ ДУУН СООГУ[УР]

Эртын наранай уулын саанаһаа бултайжа, огторгойн зүүн хормойе улаан ягаан толоор гэрэлтүүлэн байхада, Цырен-Доржо Санжиевич ажалдаа гаранхай байдаг. Талада жэргэмэл шубуухайн жэгтэй гоё дуунай аялга доро Худан голой эрьедэ хүрэжэ ерэһээр тэрэ амидаралта уһа сабшалан дээгүүрээ урадхуулна.

Эгээл эндэ Цырен-Доржо Гармахановтай уулзажа, ажал хэрэгээрнь һонирхобобди.

— Наһатай боложо амаралтада гараһан хэбэртэйб. Теэд гэртээ һууха гэхэдээ, бэе баригдахагүй, үнеэхил ажал тээшээ эжэлүүдгүй татагдаха байна. Урдань ажал хэжэ ябахадаа, юрэдөөл амаралтада гараһаар радио шагнажа, телевизор хаража, номуудые уншажа һуухаб гэжэ һанагша һэм. Одоол тэрэмнай буруу һүрэшоо. Һаһан соогоо ажал хэжэ ябаһан хадаа нэгэшье үдэр хүдэлмэригүй юрэ һуужа шадахагүй байшооб. Яахабши? Түрэл ажахыдаа шадал зэргээрээ туһалха хэрэгтэй ха юм,— гэжэ «50 лет Октября» совхозой Худанай Үртөөгэй отделениин луговод Цырен-Доржо Санжиевич талын һалхинда үлеэлгэн, наранда шаруулжа, хүрин хара болоһон шарайгаа ажал хэжэ холоһон гарайнгаа альгаар эльбэсэгээн, хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ. —Одоол үни сагай туршада хүлеэгдэһэн нарата дулаан үдэрнүүднай хүрэжэ ерэбэ. Һүүлэй хэдэн үдэрэй туршада Худан голнай нэмэжэ захалаа. Мүнөө жэл уһаншье урдынхида орходоо элбэг ааб даа,— гээд тэрэ хэлэнэ.

— Үнэхөөрөөшье эндэмнай уһан элбэг. Зүгөөр тэрэниие шадабаритайгаар, оншыень оложо хэрэглэхэ хэрэгтэй,— гээд; совхозой директор Валерий Дубшанов саашань иигэжэ нэмэнэ: —Мүнөө жэлдэ луговодууд ба тэжээл бэлэдхэлгын Цехэймнай хүдэлмэрилэгшэд муу бэшээр ажаллажа байна,— гэнэ.

— Манай Аралай уһалууриин һубаг ханаабууд шадар 550 гектар сабшалан бии юм. Тэрэмнай бүхыдөө лиманна онол аргаар уһалагдана. Хабарай наруули наранай элшэ түяада хадын гол горходой үерлэхэдэ, Худамнай урасхалаа түргэдхэн, уһаяа үерлүүлжэ эхилдэг. Тиихэдэнь лэ гидротехническэ түхеэрэлгэнүүдээ яһала зохидоор хэрэглэжэ, бүхы шахуу газараа ундалуулдагбди,—гэжэ нүхэр Гармаханов хөөрэнэ.

Ажахын хүтэлбэрилэгшэ В. Дубшанов луговод Ц.-Д. Гармаханов хоёрой яаралгүйхэн хөөрэлдөөе шагнажа байхадаа, Аралайнь сабшалан нэрээшье баян ургаса үгэхэл ёһотой гээд һанагдаа һэн.

Газарай үрэжэл һайжаруулгын габшагай гурбан һарын туршада Ц-Д. Гармахановай даажа абаһан сабшалангай хүрьһэндэ нютагай ба минеральна үтэгжүүлгэнүүд горитой оруулагдаһан байха юм. Гадна хүрьһыень һэбхирүүлэн борнойлһон, зөөлэрүүлһэн гээд тэмдэглэлтэй.

—Сабшаланайнгаа гектар бүриһөө нёдондо 15 центнер шахуу ургаса хуряажа абаа һэмди,—гэжэ эндэхи луговодууд хэлэнэ. —Мүнөө жэлдэ тэрэнээ гектарай хоёр центнерээр дээшэлүүлхэ гэһэн хүсэн бии.

Эндэхи сабшалангуудые үшөө һайнаар элдүүрилээд, үтэгжүүлгэ дутамаг бэшээр гаргажа, һайнаар уһалаад, олон жэлэй үндэр ургаса үгэдэг таримал ногооной үрэһэ таряад байгаа һаа, үбһэ ногоо бүришье элбэг ехээр хуряажа абаха арга бии ааб даа.

Энэ хабарай туршада 147 гектар газар дээрэ олон жэлэй ногооной үрэһэн таригдаа. Тэрэнэй хойноһоо онсо харууһалалга эмхидхэгдэнхэй. Энэ хүдэлмэри саашадаа жэлһээ жэл бүри үргэн дэлисэтэйгээр эмхидхэгдэн ябуулагдахаар хараалагдана.

Хуушанай механизатор Цырен-Доржо Гармаханов һаһанайнгаа нүхэр Мария Абидуевнатай сугтаа эндэхи сабшалангые үтэгжүүлэн һайжаруулха, ургасыень дээшэлүүлхэ талаар горитойхон хүдэлмэри хэнэ. Гансашье бог шорой, шулуу шохойһоо газараа сэбэрлэнэ бэшэ, хүрь[...] лагдаһан болзор[...] рүүлжэ үгэнэ, [...] гоо зэргээр [...] оложо, олон жэл[...] гүүлнэ, баян ург[...] лөө эрид шангаа[...]

Олон жэлэй [...] ористаар хүдэ[...] Доржо Гармахано[...] гадаа мэдээжэ [...] нэй. «Буряадай АС[...] ята механизатор[...] рэ зэргэтэй.

Тэрэнэй һурган[...] һэн олон тоото [...] нуудайнь тоодо [...] дондоков, Дамди[...] тов, Эрдэм Ванжил[...] Ринчинов болон б[...] Тэдэнэр энэ жэлд[...] совхозойнгоо хаб[...] гада хабаадалсажа[...] шэ шалгараа. Нэр[...] түлөө Ажалай Ал[...] Улаан тугууд үргэ[...] жэнгын гол» гэһ[...] газетэдэ бэшэгдэһ[...] ликын радиогоор [...] даһан байха юм. [...] лон совхозой гурб[...] лениин эхэнэрнүүд[...] на бригадын гэш[...] Доржо Санжиевич[...] вые ёһотой һурган[...] лэгшэмнай, манай а[...] даа хараха механи[...] гэжэлтэмнай, түрүү[...] мнай гээд нэрлэх[...] нэрлэдэг.

Ажалай Улаан Ту[...] то механизатор, лу[...] рен-Доржо Гармаха[...] абаһан харюусалгат[...] хэзээдэшье үнэн [...] дажа, үбһэ ногоон[...] гаса хуряажа абах[...] тэмсэжэл ябадаг хүн[...] тан хэлэе.

Үглөөгүүр эртэ б[...] нэй ажалынь бүтэ[...] гээд урда сагһаа зо[...] байһан. Үүрэй толон[...] дэн, жэргэмэл шубу[...] рьеэн доро баян үб[...] гэһэн эрмэлзэн ябд[...] водой ажал хүдэлм[...] дэр бүтээсэтэй бай[...]

Г. Б[...]
ман[...]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Аж[...] Тугай орденто түрү[...] Цырен-Доржо Гарм[...]
Ж. ХАЛБАЗЫКОВА[...]

ЭГЭЭЛ ХАРЮУСАЛГАТАЙ ХАҺА

«Тэжээл бэлэдхэлгэдэ — түрүү онол аргануудые, хүн бүхэнэй үндэр журам олон ажалай эрхим эмхидхэлые элсүүлхэ» гэһэн темэтэй ээлжээтэ ниитэ полит-үдэр июниин 19-дэ үнгэргэхэнь. Малай тэжээл бэлэдхэлгэдэ һайн ээд эртээнһээ бэлдэжэ, таряа хуряалгаһаа өөрэгүйгөөр тэрээндэ анхаралаа хандуулдаг.

Байгша оной зунай хүдэлмэриин эгээл харюусалгатай хаһа — арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ малай тэжээл бэлэдхэлгэ болоно. «Өөэн буса ябадалые, хүнэй хүзүүн дээрэ ажаһуулгые зайсуулан сараха, колхоз, совхозуудай зарим хубиданъ шадабаригүйгөөр, һайнаар ажаллаха дурагүй байһанаа далдалан халхалһан, «бидэнэрһээ дулдыдаагүй ушар баримтанууд» гэдэгые усадхан зайсуулха хэрэгтэй» гэһэн эрилтэ хүдөөгэй ажалшадай урда партиин XXVII съезд табла.

Тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаатай хүн бүхэн съездын эдэ эрилтэнүүдые һэргээхэ уялгатай. «Бидэнэрһээ дулдыдаагүй, ушар баримтанууд» гэбэл, үсөөн бэшэ ааб даа. Ногооной хүсэд эдеэшэхэдэ таагүй байһан уларил, хүнүүдэй болон техникын дутагдал, агропромые хүтэлбэрилгын хубилган шэнэлэлгэ түгэсхэгдөөгүй байдал хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдэй дээрэ дээрэһээ дабхасаха ушар байдал гэхэ мэтэшэлэн болодог.

Энэ үедэ туйлаһан дүнгүүдһээмнай малшадай үглөөдэрэй хүдэлмэриин ашаг үрэ, тэдэнэй үйлэдбэрилдэг, хүн зондо шухала хэрэгтэй продукциин хэмжээн болон шанар сэхэ дулдыдаха зэргэтэй. Тиимэһээ хүдөөгэй ажалшан бүхэн тэжээл бэлэдхэлгын удха шанарые, гүйсэд ойлгожо, харюусалга ехэтэйгээр, эмхитэйгээр, хүдэлхэ уялгатай.

Мүнөөдэр миил тэжээлэй условно единицэнүүд бэшэ, харин мяха, һү ехээр абаха арга боломжо олгохо һайн шанартай тэжээл хэрэгтэй.

Тиимэһээ бороотойшье, сэлмэгшье үдэрнүүдтэ тэжээл бэлэдхэлгын технологиие мүнөөнһөө һайса бодомжолхо, туршажа үзэхэ хэрэгтэй. Бригада, звено бүхэндэ ажахын тоосооной даабаринууд хүргэгдэхэ, социалис мүрысөөнэй дүрим гүйсэд зохёогдохо, партийна, партийно-комсомолой бүлэгүүд байгуулагдаха, полит-эмхидхэгшэд, агитаторнууд тодорхойлогдохо ёһотой. Имагтал энэ үедэ коммунистнууд, комсомолшууд түрүү үүргэеэ гүйсэд дүүргэдэг гээшэ.

Габшагайгаар хүдэлжэ, тэжээл бэлэдхэлгын ябаса шиидхэдэг хүнүүд анхаралаар хүрээлэгдэхэ зэргэтэй. Оньһон техникэдэ түлишэ, запас частьнууд, зэр зэмсэг, бусад хэрэгсэлнүүдэй хэрэгтэй болоод байдагтал адляар амтатай халуун эдеэн, оро, сэбэр дэбдихэрһээ эхилээд, хонохо, амархада таатай эрхэ байдал, агитбригадын урма зориг бадаруулма концерт, мүн сэхэ хүдэлмэриингөө газарта хүтэлбэрилэгшэдтэй саг үргэлжын уулзалга гэхэ мэтэ үбһэшэдэй досоо улам һайнаар хүдэлхэ хүсэл түрүүлдэг гээшэ.

Тэжээл бэлэдхэлгын үедэ олоной хабаадалгатай субботник, воскресникүүд эмхидхэдэг байха юм. Тэдэниие үнгэргэдэ хүнүүдые бүри олоор хабаадуулха тума эмхи гуримынь һайн байжа, ерэгшэдые хүдэлмэреэр, зэр зэмсэгээр гүйсэд хангаха шухала. Олоороо аад, эмхи гуримгүйгөөр хүдэлһэнһөө һайн үрэ гарахагүйнь мэдээжэ.

Ниитэ полит-үдэрэй үедэ партийна комитедүүдэй элидхэлшэд тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаатай хүн бүхэндэ хүрэжэ, байгша зунай сагай уларилай таарамжагүй эрхэ байдалые дурдаад лэ, гараа һула табингүй, байһан нөөсэнүүдээ гүйсэд элсүүлжэ, машина, техникээ бэлэн болгохо тухай хөөрэлдэхэ болоно. Бухы юумэ хүнүүдэй шиидхэдэг тула бригада, звенонуудые даагшанараар дүй дүршэлтэй хүнүүдэй хажуугаар эдэбхитэй бэрхэ залуушуулые томилхо, тус бүридэнь уран шадамар гартай заһабарилагшадые, оньһон түхеэрэлгэнүүдые жолоодохо механизаторнуудые оложо табиха хэрэгтэй. Полит-үдэрэй үедэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэриин түсэбүүдые, бригада, звенонуудые техникээр бүридүүлгые, ажалай түлөөһэнэй, урмашуулгын гуримые механизаторнуудтай, ажалшадтай зүбшэн хэлсэжэ, тэдэнэй һанамжа дурадхалнуудые заабол хараада абаха уялгатай. Эдэ хөөрэлдөөнүүдэй һүүлээр хэмжээнүүдые дары абажа, июниин гурбадахи арбан хоногто тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэри хаа хаанагүй эхилхэ шухала.

1986 ОНОЙ ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЫН ЗОРИЛГОНУУД
(мянган тонноор)

	түсэб	уялга
үбһэ	477	515
сенаж	145	290
силос	1028	1070
витаминтай ногооной гурил	53	55

НАЙДАМТАЙ

Сабшалан дээрэһээ үбһэ ногооной найдамтай һайн ургаса абахын тула манай колхозойхид мүнөө үедэ тэрэнээ һайса уһалха гэжэ оролдоно.

Бүри хабарһаа хойшо гурбан булуур станци хүдэлгэгдэжэ, ДДН-70 түхэлэй түхеэрэлгэнүүдээр бүхыдөө 200 гаран гектар газар ундалуулагдаба. Жэшээнь, Иннокентий Шорноевой звено — Богсоной Адагта, Сергей Сотниковой звено — Хүүргэдэ, Владимир Ошоровой звено — Сорогын Адагта сабшалан уһална. Һүүлэй үдэрнүүдтэ СНП 50180 түхэлэй үшөө нэгэ шэнэ станци тодхообди.

Бүхыдөө 300 гектар сабшалан хоёр дахин уһалагдаха ёһотой. Газараа уһалхын урда тээ звенонууд тэндээ наг шэбхэ тараагһан, минеральна үтэгжүүлгэ оруулһан байна.

С. АНГАРХАЕВ,
Ахын районой «50 лет Октября» колхозой түрүүлэгшэ.

БУХЫ ХЭМЖЭЭНҮҮД АБТАХА

Үнгэрэгшэ 1985 ондо ниитын адууһа малда тэжээлэй найдамтай нөөсэ байгуулха талаар ехэ хүдэлмэри хэһэн тула малайнгаа үбэлжэлгые урагшатайгаар дабажа, арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын үдэрнүүдһээ хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилхэ ба гүрэндэ худалдаха түсэбөө амжалтатайгаар бэелүүлжэ эхилһэн байнабди.

Үнгэрэгшэ жэлдэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ предприятинуудай, эмхинүүдэй, захиргаануудай коллективүүдые, мүн ажал хэхээр бухы хүн зониие элсүүлхэ талаар Сэлэнгын районой арадай депутадуудай Юроогэй сомоной, Кабанскын районой Каменскын посёлково Соведүүдэй гаргаһан үүсхэлые манай Соведэй ажалшад халуунаар дэмжээд, дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаһан юм. Тиихэдэ үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэридэ бага ехэгүй, хүгшэн залуугүй — бултадаа хабаадаха гэһэн шиидхэбэри абтаа һэн.

Нарһатын сельскэ Соведэй харьяата газар дээрэ Нарһатын совхозһоо гадна аяар 60 шахуу элдэб предприяти, организаци, эмхи зургаанууд оршодог юм. Тиимэһээ эдэ олон организаци болон эмхи зургаануудай коллективүүдые тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадуулха гэзшэ бэлэн бэшэ байгаа һэн. Нэн түрүүн сельскэ Соведэй гүйсэдком эмхи зургаан бүридэ тэжээл бэлэдхэхэ даабари үгөө ааб даа. Тедэ тэрэ даабари дүүргэлтын хойноһоо шанга хиналта тогтоохо хэрэгтэй. Энэ хиналтыемнай Соведэй бухы депутадууд, депутадуудай бүлэгүүд болон постнууд бэелүүлдэг һэн.

Түсэбэй ёһоор, манай Соведэй предприятинууд, организацинууд, эмхи зургаанууд 5900 центнер үбһэ бэлэдхэжэ, Нарһатын совхоздо тушааха түсэбтэй һаа, тэрэнээ үлүүлэн дүүргээ бэлэй. Зарим организацинууд болон эмхи зургаанууд, предприятинууд үбһэ тэжээл илангаяа ехээр бэлэдхэжэ шадаа. Жэшээлхэдэ, районой коммунальна ажахын таһагай коллектив 100 центнер, загаһанай завод—500, Нарһатын дунда һургуули — 1250 центнер, рыбкооп—500 центнер үбһэ бэлэдхэжэ, түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн юм.

Манай эндэ пенсионернүүд тэжээл бэлэдхэлгэдэ жэлһээ жэлдэ эдэбхитэйгээр хабаададаг гэжэ хэлэлтэй. Пенсионернүүд бэлдэһэн үбһэнэйнгөө хахадыень совхоздо тушаадаг, хахадыень өөһэдөө үмсынгөө малда үлөөдэг гуримтай. Үнгэрэгшэ жэлдэ тэдэнэр аяар 1250 центнер үбһэ хуряажа тушааһан байна. Мүнөө жэлдэ 50 гаран пенсионернүүд үбһэ бэлэдхэлгэдэ хабаадаха.

Үбһэ тэжээл бэлэдхэлгые амжалтатайгаар үнгэргэһэнэй үрэ дүн мүнөө элеэр харагдажа байна. Жэшээлхэдэ, Нарһатын совхозой малшад малайнгаа үбэлжэлгые урагшатайгаар үнгэргөөд, гүрэндэ һү, мяха худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэнэ. Совхозой һаалишад болон малшад байгша оной 5 һарын туршада, үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, һү һаалияа 1,7 дахин, мяха үйлэдбэрилгээ 1,6 дахин дээшэлүүлжэ шадаһан байна. Эндэ гол тобшолол иимэ: хэрбээ тэжээл ехээр бэлэдхэжэ шадабал, хүдөө ажахын продукци ехээр үйлэдбэрилэгдэхэ. Ушар тиимэһээ үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ сельскэ Соведэй гүйсэдкомой онсо анхарал хандуулжа байһаниинь ойлгосотой бээз.

Үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын үедэ үбһэшэдые соёлой, ажаһуудалай, худалдаа наймаанай, медицинскэ талаар хангалга һайнаар, комплексно гуримаар эмхидхэхэ гэжэ шиидэнхэйбди. Энэ шухала хэрэгтэ соёлой — спортивна комплексын; хангалгын албанай хүдэлмэрилэгшэд бултадаа хабаадуулагдаха байна. Энэ хүдэлмэри һайнаар эмхидхэхын тула тодорхой график табигдаха. Автотранспорт эндэ шухала удха шанартай. Зүгөөр бидэ Соведэйнгээ мэдэлэй организаци, эмхи зургаанууд болон предприятинуудай транспортые ээлжээлэн энэ хэрэгтэ хабаадуулха зорилготойбди.

Хүряангыгаар хэлэбэл, үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэриеэ бухы талаһаань һайнаар бодомжолжо үзөөд, үбһэшэдтэ таатай зохид байхаар хангалга эмхидхэжэ, тэдэнэй үндэр бүтээсэ туйлахын түлөө бухы хэмжээнүүдые абаха ёһотойбди.

Ю. ДАШИЕВ
Яруунын районой Нарһатын сельскэ Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

❀

Манай штатнабэшэ фотокорреспондент В. Плуттын буулгаһан энэ зураг дээрэ Ивалгын районой Мартын 8-най нэрэмжэтэ колхозой дүй дүршэлтэй һаалишан Анна Максимовна Козловае харанат. Хори гаран жэлдэ түрэл ажахыдаа хүдэлхэ зуураа, энэ нүхэрнай жэлһээ жэлдэ бусад һаалишадтаяа хамта тэжээл бэлэдхэлгэдэ шадаха зэргээрээ хабаадалсадаг юм. Тэжээлэй хэды шэнээн үнэтэйе мэдэхэ һэн тула тэрэ алмаха, арьбалха арга хододоо бэдэржэ байдаг заншалтай.

— Удангүй үбһэ хүряалгын харюусалгатай саг ерэхэнь гээшэ. Бидэ, һаалишадшье, шадаха зэргээрээ хубитаяа оруулха байхабди,— гэжэ Анна Максимовна һанамжаяа мэдүүлһэн байна.

ШУДАРГЫ АЖАЛАА[Р]

Адууһа малаа тэжээлээр хүсэд дүүрэнээр хангада[...] тула Түнхэнэй совхозойхид тэжээл үйлэдбэрилгые[...] һан цех болгожо, тэрээндээ газар, техникэ даалг[...] юм.

Жэшээнь, энэ жэлдэ тус цехэйхид 750 гектарта[...] элдэб ургамалнуудые тариха байна. Һаяхан энэ цех[...] ник коммунист Д. Ж. Комиссаровтай Элтэгшэнэй таб[...] рэ уулзаабди.

Эндэхи тарялан дээрэ МТЗ-80 түхэлэй табан т[...] тракторнууд сеялкэнүүдые шэрээд, хойно хойноһ[...] рин ябаба.

— Бэрхэ механизаторнууд аха дүүнэр В. С. Хар[...] Хартаев, Д. С. Хартаев гэгшэд эндэ хүдэлнэ. Му[...] хамта С-Д. Дондоков, А. В. Ошоров гэгшэд ажал[...] рэйнгөө даабариие холо үлүүлэн дүүргэдэг юм. [...] гада 750 гектарта тэжээлэйургамалнуудые, илангая[...] орохо ургамалнуудые тариха юм. Тэрэнэй 300 гект[...] бар эртэ шэниисэ таринхайбди. Тарянай газарые[...] элдүүрилжэ, үтэгжүүлгэ оруулжа, тарилгада бэл[...] Газарай хүрьһэн шииг нойтоор дутамаг бэшэ гэжэ[...] Хурдадхалгын, эршэдхэлгын түрүүшын хабар бай[...] раада абажа, түбхын түрүүн механизаторнуудна[...] дэлмэриеэ эрхим шанартайгаар бүтээхые оролдоно[...] 300 гектар газарта таригдаһан «бурятская-79» сорт[...] сын үрэһые һайнаар сэбэрлээд, томо жэжэернь ил[...] доод тариһан байнабди. Энээнэй ашаар ургаса үбһ[...] бэгдэхэгүй, бүртаг ногоондо дарагдахагүй, ургас[...] гүй зэргэтэй. Удаань тарьялангай гектар бүхэндэнь[...] лограмм нитрофоско үтэгжүүлгэ оруулагдаа һэн[...] бригадамнай тарьялангай гектар бүхэнһөө дунда[...] центнер силосэй ногоон намаа абаһан юм. Хари[...] ёһоор гектарһаа 80—90 центнер абаха байгаабди. М[...] дэ гектарһаа 120—130 центнерһээ бага бэшэ ур[...] ёһотойбди, — гэжэ звеноо даагша Д. Ж. Комисс[...] рэнэ.

— Энэ бригадынхид газар тарялан эрхилэлгы[...] ажалай журамые тон һайнаар сахидаг юм. Ниит[...] үбэлжэлгын үедэ үбһэ тэжээл буйлуулха ажалы[...] даггүй зон. Мүнөө тарилгыншье үедэ эдэ нүхэд[...] һайнаар ажаллана, — гэжэ совхозой директор В. Ж[...] нэмэбэ.

Дээрэ дурдагдаһан табан механизаторнуудһаа [...] ногой хоёр залуу сеялкэшэд нүхэд Патахинов, Шар[...] тоо бүридхэгшэ хүдөө ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй[...] дай техникумэй студент В. Хартаев гэгшэд хабарай[...] хаһын ажалда харюусалгатайгаар хүдэлнэ.

Эндэһээ холо бэшэ байһан поли дээрэ ДТ-[...] трактор культиваци хэжэ ябаба. Энэ хадаа тус зв[...] шүүн Д. Д. Туруев үрэһэ тариха газарые элдүүрил[...]

Иигэжэ Түнхэнэй совхозой ниитын малда тэжээл[...] шэд, механизаторнууд шэнэ табан жэлэйнгээ түрү[...] барые шударгы ажалаараа угтаба.

Ж. Ю[...]

...ЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

нууд) бүрин дүүрэнээр ашаглагданагүй. Ойн ажахынуудай ажал хүдэлмэридэ бригадна подрядай гурим ёhотой hайнаар нэбтэрүүлэгдэнэгүй, мэдэлдэнь үгтэhэн техникэ ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэгдэнэгүй гэжэ шүүмжэлэгдээ. Ой модоной ажахын министерствын хүдэлмэрилэгшэд энэ ехэ баялигаа гамтайгаар, зүбөөр эдлэхэ, арьбадхаха хэрэгтэ хиналта эмхидхэхэ үүргэеэ эрид дээшэлүүлхэ зэргэтэй гэжэ Президиум онсолон зааба.

* * *

Захааминай районой Хамниин совхоздо болон Бэшүүрэй районой «Победа» колхоздо үмсын гэр байра барилгын дүй дүршэл заседани дээрэ зүбшэгдөө.

Һүүлэй жэлнүүдтэ эдэ нютагуудта мүнөө үе сагай эрилтэнүүдые хангама гэр байранууд олоор баригдажа, эндэхи ажалшадай социально-ажаhуудалай асуудалнууд богони болзор соо шиидхэгдэжэ, кадрнуудай ажалhаа гаража ошохо, нютагhаа зөөхэ ушарнууд эрид үсөөрөө гээд арадай депутадуудай Хамниин сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. С. Очиров, арадай депутадуудай Бага-Куналейн сельсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Г. П. Смолин гэгшэд мэдээсэбэ. Эндэхи ажахынууд гэр байра бариха дуратайшуулые али болохоор дэмжэдэг, ой модо бэлэдхэхэ, шэрэжэ асарха, гэрээ бодхоохо хэрэгтэнь туhалдаг. Хамнида үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада 60 эрхим hайн шанартай гэр байра бодхоогдожо, толлогдоhон байна. Совхозынь ажалшадтаа хирпиисэ, шифер, сонхын шэл, хадааhа абахадань туhалдаг. Эндэ илангаяа залуу айлнууд өөрын гэртэй болохые эрмэлзэдэгынь hайшаалтай.

Гэхэтэй хамта хүдөөдэ үмсын гэр байра олоор бариха арга боломжонууд бүрин дүүрэнээр хэрэглэгдэнэ гэхын аргагүй. Эндэ архитекторнууд hонин, hайн дурадхалнуудые оруулха зэргэтэй. Зарим ушарта Гүрэнэй банкын урьhаламжа үргэнөөр хэрэглэгдэнэгүй, заримдаа энэ туhаламжада хэрэгтэйшье hаа, тэрэниие абаха ёho гурим мэдээгүй ушарнууд дайралдадаг, ехэнхидээ өөрынгөө хүсөөр гэр байратай болохо гэжэ оролдодог байна. Гүрэнэй урьhаламжа элдэб хүнгэлэлтэтэй, гэр байра баригшадта нилээд ехэ туhатай гэжэ үргэнөөр ойлгуулха шухала. Энэ шухала асуудал шиидхэхэдэ, республикын барилгын комитет (Госстрой), Ой модоной ажахын министерство, Буркоопсоюз, республикын агропром, проектнүүдые зохёодог эмхи зургаанууд горитой туhа хүргэхэ аргатай гэжэ Президиум онсолон зааба.

Арадай депутадуудай сельскэ, сомоной болон поселково Соведүүдэй ажал ябуулгые хүтэлбэрилхэ талаар арадай депутадуудай Зэдын райсоведэй ябуулдаг хүдэлмэри тухай асуудалаар заседани дээрэ райсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н-Ц. Ч. Дабаев мэдээсэбэ. Районой ажахынуудай экономическа болон социальна хүгжэлтын асуудалнууд, ниитын үйлэдбэриин дүнгүүд ба шиидхэхэ зорилгонууд, тэдэниие бэелүүлгэдэ нютагай Соведүүдэй үүргэ гүйсэдкомой заседани, райсоведэй сесси дээрэ зүбшэгдэдэг, hүүлэй үедэ депутадууд үйлэдбэридэ болон ниитын ажабайдалда нилээд ехэ нүлөө үзүүлдэг болоо гэжэ райсоведэй түрүүлэгшэ элидхээ.

Ажалшадые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ соёлой гуламтануудай, спортын түхеэрэлгэнүүдэй арга боломжонуудые ашаглажа, хүн зоной зохёохы эдэбхи үүсхэлые дэгжээхэ хэрэгтэ район дотор нилээд анхарал хандуулагдана. Архидалга болон алкоголизмтай тэмсэлдэ районой совет эдэбхитэд, ниитын эмхинүүд горитой хубитаяа оруулдаг гэжэ үгэ хэлэгшэ элидхэбэ. Зарим тэды hайн, дэмжэмээр хэмжээ ябуулгануудай эмхидхэгдэдэг байбашье, районой арадай депутадуудай Соведүүдэй ажал ябуулгада эрид хубилалтанууд болоногүй гэжэ шалгалта харуулаа.

Ажалшадай ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангаха, hуурин тосхонуудаа болбосон түхэлтэй болгохо, хүн зоной, нэн түрүүн депутадуудай, эдэбхи үүсхэл бадаруулха талаар эндэхи Соведүүд шиидхэхы удхатай эрьелтэ хэхэ зэргэтэй. Совет хүдэлмэриин эдэбхитэдые түрүү дүй дүршэлдэ, бүтэмжэтэй онол аргануудта hургаха, хүдэлмэриhөө гаралга, оролгые болюулха, hунгагшадай захяануудые жэншэдгүй бэелүүлхэ, хүн зониие, нэн түрүүн малшадые, таряашадые, худалдаа наймаанай, бэеын элүүрые хамгаалгын, соёлой, ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын талаар эрид даамай хэмжээнүүдые абажа бэелүүлхэ гээд Президиумэй заседани дээрэ тэмдэглэгдээ.

* * *

Архидалгатай болон алкоголизмтай эбсэшэгүй тэмсэхэ тухай шиидхэбэринүүдэй бэелүүлэгдэжэ байhан тушаа Сэлэнгын районой арадай депутадуудай Загастайн сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Д-Н. Ц. Аюшеев заседани дээрэ элидхэхэдээ, энэ шухала хүдэлмэридэ нютагай Совет, тэрэнэй гүйсэдком ажалша коллективүүдэй, ниитын эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдтэй нягта холбоотойгоор хүдэлнэ, энээнэй ашаар соёлой, спортын байшангууд болон түхеэрэлгэнүүдэй ажал ябуулга эдэбхижээ гэжэ хэлэбэ. Сомоной харьяата hуурин нютагуудта архидалгагүй зононууд соносхогдоо, архи худалдагдахаяа болинхой юм байна. Энэ хэмжээ абахын урда ойлгуулгамжын горитой ехэ хүдэлмэри ябуулагдаа юм гэжэ түрүүлэгшэ хөөрэнэ. Энээнтэй хамта хүн зоной ажаhуудалай эрилтэ бүри hайнаар, дүүрэнээр хангаха, элдэб янзын эдеэ хоол, hэрюун унда худалдаха хэмжээнүүд абтаhан байна.

Гэхэтэй хамта сомоной Соведэй харьяата 18 ажалша коллективэй миин лэ наймандань элүүр энхэ байдалай түлөө тэмсэлэй бүлгэмэй эхин эмхинүүд байгуулагдаа юм. Шэнэ, гүнзэгы мүнөө үеын удхатай, хүн зоной hонирхол татама хэмжээ ябуулганууд, залуушуулай олоороо хабаадаха наадануудай, үдэшэнүүд үсөөн лэ үнгэргэгдэнэ, амаралтын үдэрнүүдтэ сүлөө сагаа хүн зон яажа үнгэргэхэ ёhотойб гэhэн асуудал бодомжологдоогүй гэжэ элирбэ. Архи худалдалгые хорилгоор шиидхэхы хэмжээн абтаба гэжэ бодохонь эндүүтэй, саг үргэлжын ойлгуулгамжын, хүмүүжүүлгын эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха шухала гэжэ заседани дээрэ хэлэгдэбэ.

Заседани дээрэ республикын арадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй хүдэлмэридэ хабаатай бусадшье асуудалнууд зүбшэгдэжэ, тодорхой шиидхэбэринүүд абтаа.

Республикын Верховно Соведэй Президиумэй үзэмжэдэ табигдаhан асуудалнуудые зүбшэлгэдэ министрнүүд, албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, совет хүдэлмэрилэгшэд хабаадаа.

Уласхоорондын шэнжэлэл

АМГАЛАН ТАЙБАН ШЭНЭ ДОБТОЛГО

М. С. Горбачевой хани ёhоор Венгри ошоhоной Варшавска Договорто хабаададаг гүрэнүүдэй Политическэ зүбшэлэлгын комитедэй июнин 10—11-дэ Будапештдэ болоhон зүблөөнэй дүнгүүд бүхы дэлхэй дээрэ үргэнөөр тайлбарилагдана. Тон ехэ эдэ хоёр үйлэ хэрэгүүдэй түгэсхэлэй документнүүдтэй даб дээрэ танилсаад байхада, гансахан социалис оронуудай бэшэ, харин бүхы дэлхэйн арадуудай хуби заяанда хабаатай айхабтар шухала хэдэ хэдэн шиидхэбэринүүд тухай хэлэгдэжэ байhаниинь мэдээжэ болоно гээд уласхоорондын байдал шэнжэлэгшэд тэмдэглэнэ. Жэшээнь, «Европодохи зэбсэгтэ хүсэнүүдые нэгэ миллион хүнөөр хорооходо гэhэн шэнэ дурадхал оруулан, Варшавска Договорой оронууд амгалан тайбан шэнэ добтолгодо ороbо» гээд Японой «Асахи» газетэ онсолон тэмдэглэбэ.

М. С. Горбачевой албанай хэрэгээр Венгри ерэлгые тайлбарилха зуураа, олохон газетэнүүд эндэ болоhон уулзалгын дүнгүүд социалис оронуудай түрүүшын зорилгонуудай тоодо ямар юумэн ороноб гэжэ эли тодоор харуулаа гээд тэмдэглэнэ. Эндэ социально-экономическа хүгжэлтэ ба эрдэм-техникын дэбжэлтые хурдадхаха тухай, арад зоной байдал hүүдал hайжаруулха, социализмын арга боломжонууд бүри булюу hайн талые гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэхэ замдаа социалис демократиие шэнэлэн hайжаруулха тухай хэлэгдэнэ. Түүхэтэ энэ зорилгые амжалтатайгаар шиидхэлгэ хадаа гансахан Советскэ Союз ба Венгриин бэшэ, харин дэлхэйн социалис системын байдалые бухыдэнь бэхижүүлхэ, тэрэнэй нэрэ хүндые улам үргэхэ, тэрэнэй бэе тээшэ татаха хүсые, үйлэ хэрэгүүдэй ябасада, ядерна дайнай аюулые зайсуулхын түлөө тэмсэлдэ нүлөө үзүүлые улам ехэдхэхэ байна.

Ядерна дайнай аюулые зайсуулха талаар бүхы хүн түрэлтэндэ амин шухала асуудалаар социалис оронууд Будапештдэ тодо hонор, залан сэхэ хараа бодол баримталаа: ядерна дай hүжэрөөжэ болохогүй, ядерна зэбсэгүүдые үгы хэхэ хэрэгтэй. Энэ хараа бодолые эшэ үндэhэн болгон, Советскэ Союз ядерна зэбсэгүүдые гүйсэд дүүрэнээр усадхаха талаар бодото дээрээ бэелүүлэгдэмээр программа дурадхаа. Энэ программань Варшавска Договорой талаар манай союзнигуудаар, ушар байдал зүбөөр ойлгодог бүхы хүнүүдээр үшөө дахин hайшаан дэмжэгдэhэн байха юм.

Совет амгалан тайбан эдэбхи үүсхэлнүүдые hайшаан дэмжэхэ зуураа Будапештдэ зарлагдаhан зүблөөндэ хабаадагшад Европодохи зэбсэгтэ хүсэнүүд болон юрын буу зэбсэгүүдые хорооходо программатайгаар НАТО-гай гэшүүн-гүрэнүүдтэ, Европын бүхы оронуудта хандаhан Варшавска Договорто хабаададаг гүрэнүүдэй хандалга нэгэн дуугаар баталан абаа. Тэдэнэй табиhан зорилго хэзээ хэзээнэйхиhээ айхабтар шухала, юуб гэхэдэ, США ба НАТО эрдэм-техникын, технологиин талаар бидэниие ахин гараhа ябадалда найдажа, сэрэгэй хүсэнэй талаар булюу байдалтай болохо hэдэлгэ гаргана. Тиигэжэ социалис оронуудта зэбсэггүй болоторнь ядерна сохилто түрүүлэн урдижэ хэхэ зорилготой программа бэелүүлэгдэнэ. Үшөө тиихэдэ ядерна бэшэ хүсые ехэдхэнэ. Тэрэнь бута сохилгоор ядерна хүсэндэ дутэрхы болож, Варшавска Договорой сэрэгүүдтэ нилээд холо хүрэтэр хохидол ушаруулха арга олгохо болоно. Варшавска Договорто хабаададаг гүрэнүүдэй шэнэ дурадхалнууд хүн зониие олоор хюдаха зэбсэгүүдые усадхаха программада горитойхон нэмэлтэ болохо зуураа, мүн бэеэ дааhан шэнжэтэй. Шэнэ дурадхалнуудые бодото дээрэнь бэелүүлээ hаа, Европодо дайнай hүжэржэ болохо аюулые нилээд багадхаха hэн.

Европодохи зэбсэгтэ хүсэнүүдые, юрын буу зэбсэгүүдые хороолгоор нягта наринаар зохёогдоhон ба тодорхой болзорто бэелүүлэгдэхээр хараалагдаhан энэ программа социалис оронуудай энээнhээ урда тээ дурадхаhан бүтэмжэтэй hайн үүсхэлнүүдтэй тааралдан зохилдожо, хүн түрэлтэнэй урда табигдаhан онсо шухала зорилгые шиидхэлгэдэ ёхэхэн нэмэри болоно гэhэн сэгнэлтэ дэлхэйн олониитэ үгэнэ. Буу зэбсэгүүдые ехээр бүтээн гаргалга зогсоожо, буу зэбсэгүүдые бодото ёhоор хураан абалга эхилжэ, дайнай аюулые зайсуулгада зорюулагдаhан социалис оронуудай залан сэхэ ябуулгануудта хамжалсаха гэhэн эрилтэ өөhэд өөhэдынгөө правительствануудта табиха ушар дэлхэйн арадуудай дунда улам үргэдэнэ.

Энэ хараа шэглэлээр Советскэ Союзай хэжэ байhан нэгэн талын ябуулганууд дэлхэй дээрэ үргэнөөр дэмжэгдэнэ. Түрүүлэн ядерна зэбсэг хэрэглэхэгүй гэhэн уялга Советскэ Союзай бэе дээрэ даажа абаhанhаа хойшо дүрбэн жэл үнгэрбэ. Советскэ Союзай ядерна тэhэлэлгэ хэхэеэ болиhоор жэл болохонь. М. С. Горбачевой тэмдэглэhэнэй ёhоор, «энэ хадаа дайн ба эб найрамдалай асуудалнуудта харюусалга ехэтэйгээр хандалгын бодото гэршэ болоно». Будапештдэ абтаhан хандалга дотор энээн тушаа иигэжэ хэлэгдэнэ: «Хэрбээ өөhэдөө эзэрхэг түримхэй добтолгодо ороогүй hаа, Европодо гү, али дэлхэйн ондоо районгдохи ямаршье гүрэндэ эсэргүүгээр сэрэгэй ябуулга хэээдэшье, ямаршье эрхэ байдалда хэхэгүйбди гэжэ Варшавска Договорто хабаададаг гүрэнүүд харюусалга ехэтэйгээр мэдүүлнэ».

Социалис оронуудай амгалан тайбан бүтэмжэтэй бүхы үүсхэлнүүдтэ, Советскэ Союзай нэгэн талын алхамуудта Вашингтонhоо гансал «үгы» гэжэ харюусадаг ушарые бүхы дэлхэй дээрэ зэбүүрхэн буруушаана. Зүгөөр Вашингтон бэеэ үрингөөр, бүдүүлиг ааша харуулна. Советскэ Союзай 1985 оной августын 6-hаа ядерна бүхы тэhэлэлгэнүүдээ зогсоогоод байхадань, США ядерна аяар 12-дохи тэhэлэлгэ июнин 5-да Невада штадта хээ.

Стратегическэ буу зэбсэгүүдые олоор бүтээхэ ябадалые хизаарлаха эрхэ түлөөлэлгэтэй уласхоорондын онсо шухала документнүүдые Рейганэй захиргаанай нэгэн талаhаа тоохоёо болёод, эбдэжэ эхилhэндэ дэлхэйн олониитэ дураа ехээр гутанхай. НАТО-гай талаар США-гай союзнигуудшье Вашингтоной энэ шиидхэбэрeэр гайхаха, мэгдэнэ. Европодохи зэбсэгтэ хүсэнүүд ба юрын буу зэбсэгүүдые хорооходо гэhэн социалис оронуудай шэнэ программа дэлхэйн олониитын hанал бодолдо ехээр нүлөөлжэ, натовецуудые сошордообо. «Энэ программын дэлисэ ехэтэй байлгань НАТО-гай шэнжэлэгшэдые гайхуулба»,—гээд Англиин «Дейли мейл» газетэ мэдэрээ.

Социалис оронуудай союз дайнай аюулда эсэргүү эдэбхитэй тэмсэлэй арга боломжонуудые улам арьбадхаха гэжэ Политическэ зүбшэлэлгын комитедэй Будапештдэ үнгэргэгдэhэн зүблөөнэй үрэ дүнгүүд бүхы дэлхэйдэ эли тодоор харуулба. Тэрэ союз хадаа шахардуу шанга байдалые hулаpуулгада, буу зэбсэгүүдые олоор гаргалгые хизаарлаха ябадалда, ниитэ Европын харилсаа холбоо, амгалан ёhоор зэргэ оршон ажаhуулгын харилсаануудые хүгжөөлгэдэ зорюулагдаhан бүтэмжэтэй hайн хүсэл эрмэлзэл мүндэлүүлнэ. Социалис оронуудай союзай улам ургажал байhан нэрэ хүндэ уласхоорондын политикада hайн хараа шэглэлтэйгээр нүлөөлнэ.

ЭКОНОМИКОНЬ УРАГШАГҮЙДЭҺӨӨР

США-гай экономикын огторгойдо аадар бороогой хара үүлэн сугларжа эхилэнхэй. Нью-Йоркын фондово биржэ энэ ушаралые алдуугүйгөөр тодорхойлбо. Американ корпорацинуудай hайн гү, али муу байдалтайе элирүүлэн харуулдаг индекс нилээд ехээр унаба. Нью-Йоркын биржые үнэхөөрөө экономическа байдалай барометр гэжэ нэрлэдэг. Мүнөө тэрэнэй стрелкын «бүрхэг» гэhэн тэмдэг дээрэ ёрээ хадаа горитойхон шалтагаан бии гэжэ ойлгохо хэрэгтэй.

«Биржэ дээрэ акцинуудай үнэ сэнгэй уналга хадаа США-гай экономикын hанаа зоборито байдалда орожо байhанай бодото тэмдэг мүн,—гээд Си-би-эс телекомпани дамжуулаа. Энээниие гэршэлхэ баримтанууд яhала олон. Нөөсэ арга боломжонуудай федеральна системын үгэhэн тусхай баримтануудай ёhоор, США-гай үйлэдбэриин хүсэнүүдые ашаглалга миин 79 процент болоно. Жэшээнь, засагай хүтэлбэридэ Рейганэй ерэhэн 1981 ондо орон доторнь 16,8 мянган компаниин үгыpэн hалаhан hаа, 1985 ондо энэ тоо аяар 57 мянганда хүрэhэн байха юм. Эндэ гайхалтай юумэн үгы, энэ жэлэй май hарада ажалгүйшүүлэй арми гэнтэ 210 мянган хүнөөр олошороо. Доогуур абтаhан тусхай мэдээсэлэй ёhоор США-да хүдэлмэригүй хүнүүдэй ниитэ тоо 8,6 миллиондо хүрэнхэй.

Эдэ бүхы баримтанууд — капитализмын эли бодо хойшолонгууд, ниитын энэ байгуулалтын муу муухай шэнжэ шанар мүн. Рейганэй захиргаанай буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые улам үргэдхэжэл байhан дээрэhээ оронойнь арадай ажахы ехэ хохидолдо ороно, экономикодонь бэрхэшээлтэ байдал тохёолдуулагдана. Американ тусхай мэргэжэлтэдэй тоолоhоной ёhоор, США-гай сэрэгэй гаргашануудай хэтэрмэ ехэ болоhон ушарhаа оронойнь экономико 12—14 жэл бүхэндэ үйлэдбэриингөө бүтээсын нэгэ жэлэй хэмжээтэй хохидолдо ороно. Хэрбээ технологическа тон шухала шэнэ туйлалтануудай нэн түрүүн сэрэгэй бэшэ, харин юрын ажахын hалбаринуудта хэрэглэгдэдэг байгаа hаа, 2000 ондо туйлагдахаар хараалагдаhан зарим хэмжээндэ 1980 ондо хүрэхэ арга бии байhан.

Г. ШИШКИН,
(ТАСС).

Социалис оронуудаар

хүдэлмэрие горитойгоор hайжаруулха, hуурин тосхонуудые электрын элшэ хүсөөр хангаха, мүн тэрэшэлэн хүдөө ажахын хэрэглэмжэдэ уhа үгэлгые hайжаруулха арга олдохо юм.

ПРАГА. «Россиана» гэhэнород хэлэнэй национальна XVI олимпиадын илагшадай дипломууд болон Хүндэлэлэй грамотанууд бүлэг hурагшад болон техникумүүдэй hурагшадта барюулагдаа. Хоёр үдэрэй туршада Прагада Совет эрдэм ухаанай болон соёлой байшанда тэдэнэрород хэлэ хэр мэдэхэ байhанаа харуулаа юм. Шүлэгүүдые, рассказуудые уншаа, совет дуунуудые гүйсэдхэhэн байгаа. Мүнөө жэлдэ «Россиана» гэhэн национальна олимпиадада Пльзеньскэ hургуулиин hурагша Эва Хабанова, Остравска hургуулиин hурагша Катаржина Немцова хоёр илажа гараа юм.

БУДАПЕШТ. Долоодохи түсэбтэ табан жэл (1986—1990 онууд) болбол Венгридэ эрдэм-техникын дэбжэлтые хурдадхаха талаар шухала шата болохо байна. Эдэ жэлнүүдтэ электронно-тоолон тодорхойлхо техникэ үргэнөөр дэлгэрхэ, Электронно промышленностиин бүтээн гаргадаг хэрэгсэл зүйлнүүдэй сорт янзануудай гурбанайнь нэгэ хуби шэнэлэгдэхэ юм.

Ерэхэ жэлнүүдтэ электронно промышленностьда хэрэглэгдэхэ детальнүүдые үйлэдбэрилгэ булюу түргэнөөр хүгжөөгдэхэ. 2000 он болотор СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай эрдэм-техникын, хүгжэлтын комплексно программын ёhоор, СССР-эй болон ВНР-эй, бусад аха дүү оронуудай хоорондохи харилсаа холбоон энэ шэглэлээр саашадаа хүгжөөгдэхэ байна.

БУХАРЕСТ. Румыниин Бакэу хотын машина бүтээлгын заводто ашаанай автомобильнуудай элдэб детальнүүдые хэхэ зорилготой лини ашаглалгада оруулагдаа. Тэрэниие промышленна рободууд хангадаг байха. Тиигэжэ ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ ба металл болбосоруулгын шанарые hайжаруулха арга бии болоо.

Промышленна рободуудай шэнэ линиие зохёон байгуулгада эрдэм шэнжэлгын тусхай институдууд болон лабораторинууд, Румыниин түрүү промышленна предприятинууд хабаадалсаhан байна. Бакэудэхи предприятида шэнэ линиие ашаглалгада оруулга болбол эрдэм-техникын хүгжэлтэ дэбжэлтын туйлалтануудые нэбтэрүүлхэ талаар республикада баталан абтаhан национальна программые бэелүүлhэн түрүүшын алхам мүн.

ПРАГА. Кладно хотын оршондохи «Сланы» гэhэн шэнэ томо шахтын барилгада чехословак шахтернууд совет техникэ гол түлэб хэрэглэнэ. Орёо хүшэр гидрогеологическа эрхэ байдалда тэрэ баригдажа байнхай. Совет техникын үгы hаа, эндэхи нүүрhэнэй үурхайе ашаглан хэрэглэхэ аргагүй байха hэн, гэжэ шахтын барилгын начальник Я. Клепеш ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө тэмдэглэбэ.

Ворошиловградска областиин Антрацит хотоhоо совет мэргэжэлтэдэй бригада чехословак барилгашадтай хамта хүдэлжэ байнхай.

Наймадахи табан жэлэй хоёрдохи хахадта «Сланы» гэhэн шахта түрүүшын нүүрhэ үгэжэ эхилхэ байна.

(ТАСС).

Ажалшадай бэшэгүүдhээ

ХУРЬГАДЫЕ ХАРУУҺАЛНА

Һуралсалай жэл дүүрэжэ, Тээгдын дунда hургуулиин 9-дэхи классай hурагшад үзэсхэлэн hайхан Эжэтэ гэжэ газарта түхеэрэгдэhэн лагерь ошожо, Хүрбын совхозой 1000 толгой хурьгадые харууhалжа эхилээ. Һурагшад эдеэ хоолоор, спортын хэрэгсэлнүүдээр, бусад хэрэгтэй зүйлнүүдээр гүйсэд hайнаар хангагдана. Һурагшадтай хамта hургуулиин багшанар ерэлсэбэ. Һурагшад 3 халаанда хүдэлхөөр түсэблэнхэй. Түрүүшын халаанда 10 hурагшад лагериин хүдэлмэридэ хабаадана. Тэдэнтэй хамта багша С. Д. Данзанов хүдэлнэ. Иигэжэ hурагшад ажалай ба амаралтын лагерьта амаралгаа түрэл совхоздо ехэ туhа хүргэдэг hайхан заншалтай болонхой юм.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА,
хүдөө бэшэгшэ.

Хоринин район

ВОЛГАРИ. Ороной ниислэл хотын «Пролетарий» гэжэ трикотаж үйлэдбэрилдэг комбинат энэ жэлэй эхинhээ хойшо эршэтэйгээр ажаллажа, түрүүшүүлэй зэргэдэ гараба. Шэнэ, бүтээсэ ехэтэй техникэ үргэнөөр нэбтэрүүлэгдээ, продукциин шанар дээшэлүүлхэ хэрэгтэ зохеохы ёhоор хандадаг болоо. Ажалай салин хүлhые түлэлгын гурим хубилгагдаа, материальна урмашуулгын шэнэ системэ хэрэглэгдэдэг болонхой. Тиигэжэ hая болотор гээгдэнги ябадаг предприяти түрүүшүүлэй тоодо оробо ха юм.

ЗҮРАГ ДЭЭРЭ: комбинадай нэхэлгын цех соо. Эндэ хүдэлдэг Павел Стояновай бригада Шанарай тэмдэгтэй продукци үйлэдбэрилдэг юм.

БТА-ТАСС-ай фотохронико.

Хилын саанаhаа — ТАСС — АПН

КОМИТЕДЭЙ СЕССИ ДҮҮРЭБЭ

НЬЮ-ЙОРК. Замбуулинай дайдые амгалан тайбан зорилготойгоор хэрэглэхэ талаар ООН-ой комитедэй сесси эндэ дүүрэбэ. Замбуулинай дайдые эб найрамдалай газар болгохо, хүн түрэлтэнэй аша туhада тэрэниие шэнжэлхэ, хэрэглэхэ талаар гүрэнүүдэй хоорондо үргэн харилсаа холбоо тогтоохо шухала гэжэ тус сесси дээрэ баталагдан абтаhан элидхэл соо тэмдэглэгдэнэ. Манай үдэрнүүдтэ уласхоорондын эмхиин олонхи гэшүүд замбуулинай дайдые амгалан тайбан байлгаха, тэндэ буу зэбсэг гаргалгые зайсуулан сараха гээшэ хүн түрэлтэнэй түрүүшын ээлжээнэй зорилго болоно. Энээниие шиидхэлгэhээ манай түби дэлхэйн ерээдүй дулдыдаха юм гэжэ сессиин дүнгүүд элирхэйлэн батална. Тэрэниие шиидхэлгэhээ манай түби дэлхэйн ерээдүй дулдыдаха байна. Гэхэ зуура «стратегическэ өөрыгөө хамгаалха үүсхэл» гэдэг худал хуурмаг ябуулга бүхы хүн түрэлтэндэ аюул тохёолдуулха «одото дайнай» программа табина.

Социалис гүрэнүүдэй делегацинуудай хүсэлэл оролдолгонуудай, бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй олохон оронуудай болон нейтральна гүрэнүүдэй дэмжэлгын ашаар комитет замбуулинай дайдые амгалан тайбан зорилготойгоор шэнжэлхэ, хэрэглэхэ талаар тодорхой ажал ябуулгын уласхоорондын хуулиин ба эмхидхэлэй үндэhэ hуурие хүгжөөлгэдэ ехэ хубитаяа оруулhан байна. Замбуулинай дайдые амгалан тайбан зорилготойгоор шэнжэлхэ, тэрэниие «одото амгалан байдалай» газар болгохо талаар хамтын ябуулгануудай комплексно шата шатын программые сессидэ хабаадагшад, уласхоорондын эмхиин түлөөлэгшэд ехэ hонирхолтойгоор угтаhан байгаа. ООН-ой Генеральна секретарьта СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. И. Рыжковой эльгээhэн бэшэг соо нимэ программа найруулагдаа. Х. Перес де Куэльяр «Бүхэдэлхэйн замбуулинай эмхиие байгуулха тухай Советскэ Союзай дурадхалые онсо анхаралтайгаар шудалаад, тэрэниие hонирхолтой байна гэжэ тэмдэглэбэ».

ШУХАЛА АСУУДАЛ ХЭЛСЭГДЭЭ

ВЕНЭ. Атомай элшэ хүсэнэй талаар уласхоорондын агентствын (МАГАТЭ) эрхилэгшэдэй соведэй сесси эндэ хүдэлмэреэ дүүргэбэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой найруулан тодорхойлhон ядерна элшэ хүсые аюулгүйгөөр хүгжөөлгын уласхоорондын гурим тогтоохо бүлэг хэмжээнүүдые али бүхы талаhаань зүбшэн хэлсэлгэдэ сесси гол анхаралаа хандуулаа. Эдэ бүхы асуудалнуудые хаража үзэхын тула МАГАТЭ-тэй генеральна конференциин тусхай сессиие байгша оной сентябрь hарада Венэдэ зарлаха гэhэн шиидхэбэри эрхилэгшэдэй совет баталан абаба.

Ядерна аюулгүй байдалай талаар агентствын ажал ябуулгын программые нилээд үргэдхэхэ, хэрбээ атомна электростанцинуудта аюул усалай болоо hаань, дары түргөөр мэдээсэжэ, шухала хэмжээнүүдые абаха конвенцинүүдые баталха дурадхалнууд hайшаагдаа.

УЛАСХООРОНДЫН ХУРАЛДААН

ЛОККУМ. Эндэхи Евангелическэ академиин эмхидхэhэй уласхоорондын хуралдаан хүдэлмэреэ эхилбэ. Тэрэндэ хабаадагшад—СССР-эй, США-гай ба Европын бусад зарим оронуудай политическэ ба ниитын ажал ябуулагшад, элитэ мэдээжэ эрдэмтэд замбуулинай дайдада буу зэбсэг гаргалгын аюулда хабаатай, мүн газар шадарай оршондо буу зэбсэг гаргуулхагүй тухай үргэн олон асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ байна.

Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин Генеральна секретарь Х. Перес де Куэльяртэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. И. Рыжковой эльгээhэн бэшэг соо тодорхойлогдоhон Советскэ Союзай үргэн ехэ шэнэ үүсхэлнүүдтэ хуралдаанда хабаадагшад анхаралаа хандуулhан байгаа. Замбуулинай дайдада буу зэбсэг гаргалгые бүрин хүсэдөөр зайсуулха эрилтэ энэ бэшэг соо табигдана.

Ядерна ба замбуулинай буу зэбсэгүүд тушаа Женевэдэхи хөөрэлдөөнүүдтэ хабаададаг совет делегациие толгойлогшо В. П. Карпов эндэ байлсаа.

СТОКГОЛЬМЫН КОНФЕРЕНЦИ ХҮДЭЛЖЭ ЭХИЛБЭ

СТОКГОЛЬМ. Европодо этигэл найдал, аюулгүй байдал бэхижүүлхэ ба буу зэбсэг хурааха хэмжээнүүдэй талаар конференциин ээлжээтэ сесси Швециин ниислэл хотодо нээгдэбэ. Пленарна заседани дээрэ Болгариин гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Любен Гоцев үгэ хэлэхэдээ, горитой бэрхэшээлнүүдэй бии байбашье, мүнөө намар Венэдэ ниитэ Европын уулзалгын эхилтэр бүтэмжэтэй hайн үрэ дүнгүүдые туйлаха арга боломжонууд конференцидэ бии гээд онсолон тэмдэглэбэ.

Энээнэй тулада юун хэрэгтэйб гэбэл, США хөөрэлдөөнүүдтэ зорюута hаалта хэхые болиходо, Европын олонхи оронуудай энэ шэглэлээр гаргадаг хүсэлэл оролдолгонуудые дэмжэхэ ёhотой. Социалис оронууд шиидхэгдээгүй үлэhэн асуудалнуудаар бүтэмжэтэй шиидхэбэринүүдые бэдэрхэ юм гээд болгар түлөөлэгшэ мэдүүлээ.

ФИЛИППИНЭДЭ ХЭБЛЭГДЭБЭ

МАНИЛА. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой хэлэhэн үгэнүүдэй суглуулбари Филиппинэдэ англи хэлэн дээрэ хэблэгдэн гараба. Энэ ушарта зорюулагдаhан баяр ёhолол дээрэ засагай нютагай органуудай министр Акилино Пиментель үгэ хэлэхэдээ, ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые үрдилдэн бүтээлгые болюулха шухала асуудалда эдэ документнүүд соо ехэ анхарал хандуулагдана гээд тэмдэглэбэ. Мүнөөнэй орёо түгшүүрилтэй эрхэ байдалда ехэшье, Филиппинэдэл адли багашье гүрэнүүдэй амгалан ёhоор, бэеэ даагаад хүгжэхын тулада таарамжатай уласхоорондын байдал хангаха талаар хамтын хүсэлэл оролдолгонууд хэрэгтэй гээд совет хүтэлбэрилэгшын хэлэhэниинь айхабтар ехэ удха шанартай гэжэ министр зааба. Азидахи болон Номгон далайн оршондохи нютаг оронуудай байдалда хабаатай асуудалнуудаар М. С. Горбачевой хэлэhэн үгэнүүд олониитын hонирхол үүсхэхэ байха гээд А. Пиментель хэлэбэ. Ямаршье арсалдаатай асуудалнуудые хүсэ хэрэглэнгүйгөөр, хөөрэлдөө хэжэ политическэ ёhоор шиидхэжэ болохо гээд совет хүтэлбэрилэгшэ тэмдэглэнэ.

Ужэм даа Эхэ һайхан оромнай

БЭЛИГТЭНЭЭР СУУРХАҺАН ХИЗААРТА

СССР-эй Журналистнуудай холбоон һаяшаг Р...син Федерациин промышленна болон соёлой томо түбүүдэй нэгэн болохо Пензэ хотодо Бүхэсоюзна семинар эмхидхэһэн байна. «КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан литературно-уран һайханай шүүмжэлэлэй хүгжэлтэ» гэһэн темээр үнгэргэгдэһэн дурсагдагша семинарта манай ороной союзна, мүн РСФСР-эй автономито республикануудай, область болон хизаарнуудай газетэнүүдэй, радио-телевидениин хүдэлмэрилэгшэд уригдаһан байгаа. Тэндэ хабаадалсажа ерэһэн журналист Булат ЖАНЧИПОВАЙ тэмдэглэлнүүдые уншагшадайнгаа анхаралда дурадханабди.

1. СЕМИНАРАЙ ЗАЛҺАА

ЛИТЕРАТУРА ба искусствын асуудалнуудаар бэшэдэг журналистнуудай секциин түрүүлэгшэ **Андрей Романовай** хүтэлбэри доро үнгэргэгдэһэн семинар — бидэ сугларагшадта алишье талааран аша туһатай байгаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Түүхээр баян хизаар нютагта ерэһэн журналистнууд һуралсалайнгаа забһарта Пензэ хотын үзэсхэлэн газарнуудтай, музей, театрнуудтай танилсадаг байба.

— Партиин XXVII съездын шиидхэбэринүүдэй эрилтын ёһоор литературно-уран һайханай шүүмжэлэл хадаа улам хурса, тодо һонор сэгнэлтэ үгэһэн, зохёохы хүдэлмэридэ сэхэ нүлөөтэй зүйл байха зэргэтэй. Шүүмжэлэл хадаа олониитын һанал бодолтой холбоотой һэн тула, үе сагайнгаа уран зохёолой, уран һайханай юрэнхы байдалые тодоор харуулха ёһотой. Гайхамшагта һайхан бэлигтэ зохёолнуудай мүндэлхэ, боро юрьеэнэй, бодол, мэдэрэлээр һула зүйлнүүдые зайсуулан сараха хэрэгтэ уран зохёолой шүүмжэлэл гээшэ бодото үгэеэ, бардаастайгаар хэлэхэ хаһадаа тулаа,—гэжэ «Правда» газетын редколлегиин гэшүүн, хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат **Н. А. Потапов** үгынгөө эхинһээ тэмдэглээ.— Тиихэдээ шүүмжэлэгшэ хадаа хэлэһэн һанал бодолойнгоо, сэгнэһэн зүйлнүүдэйнгээ түлөө дүүрэн харюусалгатай байха, үнэн сэхэ шүүмжэлэлэй аша туһа гээшэ ёһотоор сэгнэгдэхэ зэргэтэй. Тушаал зэргээр, хэтэрүүлэгдэһэн алдар солоор дашууралга гэхэ мэтын манай ушар ёһондо харша зүйлнүүд уридшалан һэргылэгдэжэ, зайсуулагдажа байха ёһотой. Тиихэдэ уран зохёолдо, уран һайханай бүтээлнүүдтэ бэшэгдэһэн, тэдэниие сэгнэһэн рецензи-шэнжэлэлнүүдэй харюусалгые улам дээшэлүүлхэ болонобди,—гэжэ нүхэр Н. А. Потапов онсолоо.

— Бэшэһэн зүйлөө газетэдэ толилуулха гээшэ — харюусалгатай хэрэг. Юуб гэхэдэ, тэрэмнай һайнаар бэшээтэй байхаһаа гадна ямар нэгэн шэнэ бодол түрүүлмэ хүсэтэй байха зэргэтэй. Юрэдөөл бэшэхэ маяг шадабариингаа аргаар мүнөө үеын уншагшын ургажа байгаа эрилтэнүүдтэ хүрэмэ, тэдэнэй сэдьхэл бодолые хүмүүжүүлмээр, хангамаар зүйлнүүдые толилуулжа байхын тула журналист бүхэн эрдэм болбосоролойнгоо дээдэ хэмжээе саг үргэлжэ үргэдхэжэ, бэшэлгынгээ түхэл маяг гээшые хурсадхажа байха жэшээтэй,— гэжэ «Известия» газетын редколлегиин гэшүүн, түүхын эрдэмэй кандидат нүхэр Г. Г. Меликянц хэлээ.

Тэрэшэлэн СССР-эй Госкиногой түрүүлэгшын советник, искусствын эрдэмэй доктор **К. Д. Разлогов**, Москвагай уран һайханай академическэ театрай литературна талые даагша, искусствын эрдэмэй кандидат **А. М. Смелянский**, Москвагай М. В. Ломоносовой нэрэмжэтэ Гүрэнэй университедэй журналистикын факультедэй декан, профессор **Я. Засурский**, СССР-эй Гостелерадиогой редактор, РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша **А. А. Золотов**, телевидениин хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэл дээшэлүүлхэ Бүхэсоюзна институдай кафедрые даагша, СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной шэнжэлэл ба шүүмжэлэлэй соведэй гэшүүн **Я. Яковлев** болон бусад нүхэд һонирхолтой, дэлгэрэнгы элидхэлнүүдые хэһэн байна.

Семинарай нээлтэ дээрэ Пензын облгүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо **Ю. А. Виноградов** областиингоо болон түб хотынгоо түүхэ, ажахынгаа хүгжэлтэ тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ, сугларагшадые һонирхуулаа һэн. Мүн үдэшэниинь областиин промышленностиин болон хүдөө ажахын түрүү предприятинуудай ажабайдал ажал хэрэгүүд тухай баримтата фильмүүд олоор харуулагдаа бэлэй.

2. ОБЛАСТИИН ТҮҮХЭҺЭЭ

ГЕОГРАФИЧЕСКА байгууламжаараа Дунда Волгын үндэрлиг тэгшэ газарай тэг дунда оршодог Пензенскэ область анха түрүүн 1701 онһоо 1929 он болотор губерни гэжэ нэрлэгдэдэг байгаа. Энэ хизаарай улад зон С. Т. Разинай 1670—1671 онуудай, мүн удаань Е. И. Пугачёвой хүтэлбэрилһэн таряашадай буһалгаата дайнуудта хабаадалсаһан домогтой.

Үнгэрэгшэ зуун жэлдэ соёлой болон эрдэм ухаанай мэдээжэ түлөөлэгшэд эндэ ажаһууһан намтартай. Тэдэнэй ажал ябуулгаар Пензенскэ губерни холо саагуур суурхадаг һэн. Жэшээлхэдэ, ородой агууехэ поэт М. Ю. Лермонтовэй бага наһан эндэ үнгэрөө. 1825—1829 онуудта энэ хизаарта В. Г. Белинский ажаһууһан, һураһан, мүн литературна ажал ябуулгаяа эхилһэн байна. Тэрэнэй удаа А. И. Герценэй үеын нүхэр, поэт Н. П. Огарев эндэ сүлэлгэдэ байгаа. Мүн уран зохёолшо М. Е. Салтыков-Щедрин эндэхи губерниин һангай палатын түрүүлэгшээр томилогдоһон байдаг.

В. И. Ленинэй эсэгэ И. Н. Ульянов Казаниин университет дүүргэһээр 1855—1863 онуудта, найман жэлэй туршада Пензэ хотын дворянска институдта математика, физикын ахалагша багшаар ажаллаһан, анхан эндэл Мария Александровнатаяа танилсаһан байна. Мүнөө тэрэ байшанда Пензэ хотын 1-дэхи һургуули оршодог.

— Манай хизаарһаа литература болон искусствын, соёл болон эрдэм ухаанай 500 гаран мэдээжэ ажал ябуулагшад тодорон гараһан түүхэтэй. Тэдэ бүгэдөөрөө бидэ,— мүнөө үеын нютаг зон — омогорхожо байдаг гээшэбди,— гэжэ нүхэр Ю. А. Виноградов хэлээ һэн.

Пензын газар дайда үнэхөөрөөшье эрдэм, бэлигтэнээрээ суутай гээшэ хэ. 1812 оной дайнай герой-партизан, поэт Денис Давыдов, А. А. Блогой үбгэ эсэгэ, Санкт-Петербургын университедэй ректор, ботаник А. Н. Бекетов, физик П. Н. Яблочков, ородой түрүүшын революционно демократ А. Н. Радищев, уран зохёолшод, А. И. Куприн, Ф. В. Гладков, П. И. Замойский, А. Г. Малышкин уран зурагай академиин гэшүүд К. А. Савицкий, А. В. Лентулов, совет нейрохирургиин үндэһэ һуури табигша, академик Н. Н. Бурденко, агууехэ педиатр Н. Ф. Филатов, искусствын элитэ түлөөлэгшэд В. Э. Мейерхольд, В. И. Пудовкин, Л. А. Русланова, Советскэ Союзай Маршал М. Н. Тухачевский, летчик-космонавт В. И. Пацаев гэгшэд Пензын хизаарта түрэһэн, үдэһэн түүхэтэй.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ Пензын 220 сэрэгшэд Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэдэ, тэрэ тоодо 28 герой-панфиловецуудай нэгэн Николай Кочетков хүртэһэн байна. Тиихэдэ дайшалхы Алдар Солын гурбан орденоор 35 хүн, тэрэ тоодо Ленинградые хамгаалалсаһан Н. А. Залетов орон соогоо эгээн түрүүлэн энэ үндэр шагналда хүртэһэн габьяатай.

3. СУРА ГОЛ ДЭЭРЭХИ ХОТО

ОБЛАСТИИН түб — Пензэ ород гүрэнэй зүүн урдахи хилэ сахиха албанай газар болгогдон 1663 ондо байгуулагдаһан намтартай. Тэрэ сагһаа хойшо Сура гол дээрэхи энэ хото 323-дахи хабараа шэнэ дэбжэлтэ хурдадхалгын оршон байдалда угтажа байба.

Социалис байгуулалтын жэлнүүдтэ область, тэрэнэй түб хото хүгжэн ерээ. Мүнөө Ленинэй орденто энэ областиин арбан городуудта 900, хүдөө нютагуудаар 600 мянган хүн ажаһууна. Эндэ хүсэ ехэтэ машина, приборнуудые, дизельнүүд болон компрессорнуудые, химическэ орёо аппаратура болон текстильнэ предприятинуудай түхеэрэлгэнүүдые, хүдөө ажахын техникэ, зүйл бүриин часынуудые, велосипедүүдые, мүнөө үеын тоолон тодорхойлолгын техникэ, пианино, ноохон бүд. сааpha, мебель, хрусталь болон бусад арадай ахахыда, улад зоной хэрэглэмжэдэ хабаатай дүн хамта 388 янзын зүйл гүрэнэй Шанарай тэмдэгтэйгээр гаргагдана. Тиимэһээ Пензын предприятинуудай бүтээлнүүд дэлхэйн 70 гүрэндэ эльгээгдэдэг байна.

530 мянган хүн зонтой Пензэ хотодо 6 дээдэ һургуули, 13 техникум тоологдоно. Тэдэ бүгэдэ арадай ажахыда 90 янзын мэргэжэлээр залуу үетэниие һургажа байдаг.

Хотын түбтэ оршодог Ленинэй нэрэмжэтэ талмай дээрэ областиин хүдөө ажахын болон промышленностиин түйлалтануудые харуулһан уран шэмэглэлтэй самбарнууд абаһаар анхарал татаха юм. Эндэхи ажалшадай амжалтада гайхан баясамаар байгаа. Жэшээлхэдэ, Пензенскэ районой «Магистральный» совхозой һаалишан, Социалис Ажалай Герой Е. А. Лобач үнеэн бүриһөө жэл соо 7120 килограмм һү һааһан, Наровчатска районой КПСС-эй XXII съездын нэрэмжэтэ колхозой хонишон В. М. Новиков хонин бүриһөө 6,1 килограмм нооһо абажа, 100 хонин бүриһөө 138 хурьга түлжүүлһэн, «Тепличный» совхозой огородшон К.З. Чугунова тарилгынгаа дүрбэлжэн метр талмай бүриһөө 37,2 килограмм ургаса хүрэһэн байна. Тиихэдэ Сердобско районой «Студеновский» совхозой механизатор А. Б. Долматов СК-5 комбайнаар үнгэрэгшэ намар 19 280 центнер таряа хуряаһан габьяатай. Имэрхүү баримтанууд эндэ олон. Тиимэһээл ажалай үльгэр жэшээ харуулһан 234 пензынхид Социалис Ажалай Геройн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Энэ хотын баруун заха Западная поляна гэжэ хуһан, шэнэһэн модоһоо бүридэһэн нэлэнхы ехэ ойтой гүбээлиг газартай хаяа хадхана. Һүүлэй арбаад жэлдэ тэндэ байрын томо байшангууд олоор баригданхай, үргэн ехэ проспектнүүдээр троллейбусууд һүндэлнэ, аяншалагшадай буудаг «Ласточка» гэжэ шэнэ һайхан гостиница дээрэ Пензын эмблемэ үдэшэнһөө захалжа үнгэтэ галаараа анибхилна. Хотын хуушанай гербһээ гурбан боолто таряаень үлөөгөөд, дээрэнь анкерна зээрэмхэй соогуур өөдөө дүүлиһэн хараасгай шубууе нэмэнхэй. Энэ хэдаа эндэхи суута часынуудые һануулжа, оньһон техникээр зэбсэгжэһэн мүнөө үеын промышленность хараасгай мэтэ түргөөр хүгжэнэ гэһэн удхатай.

Областиингоо соёлой болон искусствын баялигуудые хэрэглэн, ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ партиин Пензын обком һүүлэй арбаад жэлнүүдтэ ехэ хүдэлмэри шадамараар эмхидхэһэн байна. Эдэ бүгэдэдэ илангаяа эндэхи обкомой секретарь Георг Васильевич Мясников эдэбхи үүсхэл гаргажа ажалладаг, улад зонойнгоо аша туһада ехэ хэрэгүүдые бүтээдэг нүхэр гэжэ семинарта хабаадагшадта мэдээсэгдээ һэн.

Б. ЖАНЧИПОВ,
манай корр.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Пензын хизаарые анхан ашаглагшадта зорюулагдаһан хүшөө. «Пензгражданпроект» институт (зүүн гарта) болон партиин горкомой, горсоведэй байшан.

Авторай фото.

[Үргэлжэлэлынь хожом гараха].

ХҮН БА БАЙГААЛИ

ОЛЗОТОЙШЬЕ, ОМОГТОЙШЬЕ...

Кабанскын, Прибайкалиин районуудта тангалай үбһэ («орляк») бэлдэхэ хүдэлмэри байгша оной июниин 1-һээ түлэгтөө оробо.

1969 ондо Хабаровска хизаарай госпромхозууд манай гүрэн дотор түрүүшынхиеэ тангалай үбһэ дабһалаад, хилын саана ябуулха үйлэдбэриие агнуури — олзоборилгын ажахынуудта даалгаһан юм. Манай республикын Буркоопсоюзай Кабанскын, Прибайкалиин районой коопзверопромхозууд энэ продукциие 1976 онһоо Япон эльгээжэ эхилээ. Мүнөө шэнэ энэ продукци хадаа агнууриин ажахынуудай олзотой һалбаринуудай нэгэниинь болонхой.

Хитад, Корей, Япон гүрэнүүдэй арад зон тангалай үбһэ эдеэ хоолой зүйлдэ оруулжа, амтархан эдидэг заншалтай. Приморьиин, Хабаровска хизаарай ба Амурска областиин нютагай хүн зон һаянай энэ ургамалые зохид саг соонь түүжэ дабһалаад, түхэрэен жэл соо шаража эдидэг, шүлэндэ хэдэг болонхой. Зүбөөр шанаад, өөхэндэ шараһан тангалай үбһэн һархяаг шэнги амтатай. Энэ ургамал белок, крахмал, саахар, витамин «С» гэжэ бодосуудаар, элдэб микроэлементнүүдээр баян.

Папоротник республикымнай район бүхэндэ дайралдадаг. Харин гансал Прибайкалиин, Кабанскын районуудай дэбисхэр дээрэ, үндэр эшэтэй, экспортын эрилтэдэ тааһан «орляк» ургана. Иимэ хадань дурсагдаһан районуудта промышленна бэлэдхэл нэбтэрүүлэгдэнхэй. Нёдондо 88 тонно дабһалһан тангалай үбһэн Япон орон ябуулагдаа һэн.

Коопзверопромхозууд 1986 ондо папоротник суглуулха хаһые һайн бэлэдхэлтэйгээр угтаба. 1986 ондо папоротник бэлэдхэхэ болон тэрэниие экспортдэ ябуулха тухай гэһэн Буркоопсоюзай правлениин байгша оной январиин 28-да баталан абаһан шиидхэбэриие хараадаа абажа, тэрэнэй уялгануудые дүүрэн бэелүүлжэ, тангалай үбһэ суглуулха 10 бааза шэнээр баригдаа. Харьяата, түргэн горхонууд дээгүүр хэдэн арбаад хүүргэнүүд һэльбэн захагданхай. «Орляк» суглуулагшад эдеэ хоолоор, 4—6 хүнэй хонохо зунай майхануудаар хүсэд хангаданхай. Бааза бүхэндэ тангалай үбһэ түүгшэдые зөөхэ ашаанай машинанууд бии. Мүнөө папоротник суглуулха хүдэлмэридэ 1200 тухай хүн хабаадана. Тэдэнэй тоодо Прибайкалиин, Кабанскын коопзверопромхозуудай 90 штатна ангуушад, Улаан-Үдын кооперативна техникумэй 75 һурагшад, Хяагтын, Бэшүүрэй, Тарбагатайн, Загарайн, Зэдын районуудай райпотребсоюзай товароведүүд, Түнхэнэй болон Баргажанай коопзверопромхозуудай 30 штатна ангуушад оролсоно.

«Орляк» түүлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, эрхим үрэ дүн харуулагшадта 50 түхэригэй табан 1-дэхи мүнгэн шан[illegible], хэригэй 2-дохи арбан[illegible] шан, 30 түхэригэй 3-да[illegible] табан мүнгэн шан бар[illegible] хаар хараалагдаа. Бааз[illegible] элдэб импортнэ гута[illegible] совко), хубсаһан, [illegible] джинсэнүүд болон э[illegible] бараан ехээр наймаа[illegible] юм.

Олзоборилгын баа[illegible] эрхилэгшэд үдэр бүхэ[illegible] поротник түүлгын дүн[illegible] жо, дайшалхы хуудаһа[illegible] Коопзверопромхозууда[illegible] зануудай дунда социа[illegible] рысөөн үргэнөөр дэлг[illegible]

Һүүлэй мэдээгээр[illegible] даа 90 тонно «орляк» [illegible] дээ. Тангалай үбһэ су[illegible] июниин 20 болотор ур[illegible] байна. 1986 ондо 170 т[illegible] поротник бэлэдхэжэ, [illegible] сентябрь һарануудта 1[illegible] но дабһалһан продукц[illegible] эльгээгдэхээр харaа[illegible] Түүхэй ургамалые дэб[illegible] 60—65 процентнь эк[illegible] продукци болодог гээ[illegible]

М. ГЫЛ[illegible]
Буркоопсоюзай коопз[illegible] промхозуудай т[illegible] ото[illegible]

Спорт

ГЕРОЙН ДУРАСХААЛДА

Советскэ Союзай Герой Владимир Бузинаевич Борсоевой дурасхаалда зорюулагдаһан 20 километрэй урилдаан үнгэргэгдэбэ. Урилдаанда жараад спортсменүүд хабаадалсаһан байна.

Соведүүдэй талмайһаа эхилһэн урилдаан Борсоевой нэрэмжэтэ үйлсөөр үргэлжэлөөд, Сэлэнгэ мүрэнһөө баруулжа Исток хүрэтэр тэндэһээ гэдэргээ—Соведүүдэй талмай хүрэхэ маршрудтай байба.

СССР-эй спортын мастер Владимир Трунев, мастерта кандидадууд Григорий Черных, Владимир Асташев, Валерий Полушин, Солбон Будожапов гэгшэд урилдагшадые толгойлонхой табан километрэй зайе 16 минута соо гаталба. 10 километрэй зайда Владимир Трунев, Григорий Черных хоёр 32 минута харуулһан байба. Эдэнэй хойноһоо 15—40 секундаар хожомдожо Валерий Полушин Владимир Асташев хоёр һубарилдаба. Тэ гээгдээд «Забайкалец» клубай Солбон Будожапов, «Электромашина» заводой түлөөлэгшэ, санаар спортын мастерта кандидат Вячеслав Романов, технологическа институдай студентка, мастерта кандидат Тамара Цой гэгшэд гүйлдэнэ.

Түрүүлээд ябаһан Трунев Черных хоёр 17 километрэй зай гаталаад байхадаа. Труневынь нүгөөдэһөө 60 — 70 метр тухай гээгдэжэ захалба. Эндэ Трунев эсэһэн шэнгеэр үзэгдөө һэн. Юуб гэхэдэ, тэрэ майн 6-да Таллин хотодо холын зайда урилдалгаар 42 километр 195 метр Советскэ Союзай кубогта хүртэхын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ хабаадаһан юм.

«Буревестник» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Григорий Черных урилдаагаа 1 час 03 минута 30 секунда соо гаталжа, түрүүлэн түгэсхэбэ. Эрхимлэгшэһээ 30 секундаар хожомдоһон Трунев хоёрдохи һуури эзэлээ. Гурбадахи һуурида «Буревестнигэй» түлөөлэгшэ Владимир Асташев гараа.

10 километрэй зайда урилдаһан спортын ветерануудай дундаһаа СССР-эй спортын мастернууд Валерий Дарбаков, Федор Капустин, Валерий Бадмаев гэгшэд түрүүшын гурбан һуури эзэлбэ. Спортын ветеранууд сооһоо багшанарай институдай багша Леонид Абашеев, «Локомотив» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Михаил Стопа, «Забайкалец» клубай Леонид Шипунов гэгшэд шалгараа.

Эхэнэрнүүдэй дундаһаа 49-дэхи һургуулиин 10-дахи классай һурагша Оксана Ян-фу-цай Татьяна Носкова хоёр түрүүлжэ ерэһэн байба.

Команданууд хоорондын дүн гаргахада, «Труд» бүлгэмэй команда дүн хамта 300 очкотойгоор түрүүлжэ, В. Б. Борсоевой нэрэмжэтэ дамжуулгын шанда хүртэбэ. «Забайкалец» клубай», «Буревестник» бүлгэмэй команданууд удаадахи һууринуудые эзэлбэ. Мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэн спортсменүүд үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаа.

Н. ИВАНОВ,
мүрысөөнэй судья.

ДҮНГҮҮДЫНЬ ГАРГАХАДА

Улаан-Үдэ хотын физкультура болон спортын комитет бүхэсоюзна урилдаанай тоосоогоор техникумүүдэй дунда хүнгэн атлетикын мүрысөө үнгэргэбэ. Урилдаанда хабаадаһан техникум, училищинуудай команданууд ГТО-гой комплексын шэнэ нормативай ёһоор мүрысэһэн байна. Тиин эдиршүүл 3000, басагад 2000 метрэй зайда урилдаһан байгаа. Эндэ лесотехникумэй коллектив урилдаанай программа дүүргэхэ хэрэгтэ ехэ оролдолго гаргаа гэжэ тэмдэглэе.

Хүбүүдэй дунда үнгэргэгдэһэн урилдаанда Железнодорожно техникумэй һурагша Василий Сизиков эрхим үрэ дүн харуулаа. Тэрэ 3000 метрэй зайе 9 минута 09,8 секунда соо гаталһан байба. Басагад сооһоо тоо бүридхэлэй техникумэй һурагша Ольга Червякова, индустриальна техникумэй һурагшад Татьяна Иванова, Евгения Пяткова гэгшэд түрүүшын гурбан һуури эзэлһэн байна.

Команданууд хоорондын дүн гаргахада, Железнодорожно, лесотехникумэй, индустриальна техникумүүдэй хүбүүдэй, тоо бүридхэлэй, хүдөө ажахын техникумүүдэй болон хоёрдохи педучилищиин басагадай команданууд түрүүшын гурбан һуури эзэлбэ.

Б. БАЛЬЧИНОВ.

ХҮМҮҮЖҮҮЛХЫ ЕХЭ УДХАТАЙ

СССР-эй барилдаанай федерацитай хамта Чувашай республиканска спорткомитедэй эмхидхэдэг граждан дайнай домог суута герой Василий Иванович Чапаевай дурасхаалда зорюулагдаһан бүхэсоюзна мүрысөөн болобо.

— Манай заншалта мүрысөөндэ бэлигтэй бэрхэ залуу барилдаашад хабаадахадаа, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэһээ гадна, өөһэдтөө хүсэл зориг хүмүүжүүлдэг байна,—гэжэ мүрысөөнэй ахамад судья, РСФСР-эй габьяата тренер В. И. Качков хөөрэнэ. — Танай республикын барилдаашад нэгэнтэ бэшэ хабаадаа һэн. Энэ жэлдэ бүришье урагшатай байба.

Үнэхөөрөөшье, бүхы дүрбэн барилдаашаднай эрхим зургаанай тоодо ороо. «Динамо» бүлгэмэй спортын мастерта кандидат Гомбо Шагдуржапов эгээл ехэ амжалта туйлаба. Түрүүшын уулзалгаһаа Гомбо ехэ зорилго урдаа табижа, эдэбхитэйгээр мүрысэһэн байха юм. Эндэ тэрэ спортын мастернууд: Красноярскһаа Дмитрий Дурандин, Яхадһаа Владимир Винокуров, Чебоксараһаа Анатолий Козлов гэгшэдтэй уулзахадаа, илажа гараа.

Зургаан уулзалгада шүүгээд, түгэсхэлэй нааданда Гомбо хибэсэй эзэн Анатолий Козловтой тулалдахадаа, түрүүшээр эдэбхигүй һулаар мүрысэжэ, хэдэн балл алдажархёо. Забһарлалгын һүүлээр тэрэ эршэмтэйгээр добтолжо, зургаадахи минутада илалта туйлаһан байха юм.

Гомбо ехэ ерээдүйтэй баригдаашан гэжэ үнинэй тоологдодог. Эдиршүүлэй болон залуушуулай дунда «Динамо» бүлгэмэй Түбэй соведэй мүрысөөндэ нэгэнтэ бэшэ шанда хүртэһэн байгаа. Бэлигтэй залуу барилдаашанай амжалтада Виталий Ивахинов ехэ габьяатай.

Энэ бүлгэмэй үшөө нэгэ түлөөлэгшэ, спортын мастерта кандидат Вадим Шаракшинов нүхэрһөө дутуугүй эршэмтэйгээр, хүсэл эрмэлзэлтэйгээр барилдаба. Түгэсхэлэй нааданда Яхадай барилдаашан П. Ивановтой уулзахадаа, тэрэ 3:1 тоотойгоор шүүжэ ябатараа, нүгөөдынгөө арга дүрэдэ абтаад, гурбан балл үгэжэрхиһэн байгаа. Һүүлшын секундануудта Вадим хэды эдэбхижэбэшье, очко абажа шадангүй, шүүгдэһэн байха юм. Тиигэжэ В. Шаракшинов мүнгэн медаляар шагнагдаа.

Улаан-Үдын авиационно заводой электро-гагнууршан Юрий Сандаков эрхим зургаанай тоодо оробо. Тэрэ армиин албанһаа табигдаһанайнгаа һүүлээр һорилго бэлэдхэлээ һаянай эхилэнхэй. **В. СЫДЕЕВ.**

ТОБШОХОНООР

БОКС. Залуушуулай дунда СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн июниин 14-һөө 23 болотор Новороссийск хотодо үнгэргэгдэхэ юм. Нютагаймнай хүбүүн — РСФСР-эй чемпион, спортын мастер Юрий Вдовин России Федерациин суглуулагдамал командын бүридэлдэ бэлэдхэл хэжэ байна.

* * *

Боксоор Москва хотын XIV спартакиадын түгэсхэлэй мүрысөөн һаяхан болобо, 9 командын 150 шахуу боксер хабаадаһан байгаа. Москвагай Бауманай нэрэмжэтэ дээдэ техническэ училищиин 3-дахи курсын студент, спортын мастер Игорь Хабалов эгээл хүнгэн шэгнүүртэн сооһоо онсо шалгаржа, спартакиадын чемпион болобо.

* * *

Эдиршүүлэй дунда боксоор «Буревестник» бүлгэмэй Россин соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Саранск хотодо болобо. Энээндэ хабаадаһан манай республикын командаһаа Хориин дунда һургуулиин 9-дэхи классай һурагша Андрей Белобородов, Улаан-Үдын 1-дэхи интернат һургуулиин 8-дахи классай һурагша Баяр Адушеев, 35-дахи һургуулиин 9-дэхи классай һурагша Виктор Харжиров шангай һууринуудые эзэлһэн байгаа.

ҺУР ХАРБАЛГА. «Нацинуудай кубогта» хүртэхын түлөө уласхоорондын ехэ мүрысөөн ФРГ-дэ эхилбэ. Забайкалиин сэрэгэй округой түлөөлэгшэ, спортын габьяата мастер Мүнхэ-Бадраа Дашицыренов СССР-эй суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдажа, энэ ехэ мүрысөөндэ хабаадана.

* * *

Һур харбалгаар уласхоорондын заншалта мүрысөөн Швецидэ үнгэргэгдэжэ байна. Россин Федерациин суглуулагдамал команда энээндэ хабаадана. Спортын габьяата мастер Ханда-Цырен Гомбожапова, уласхоорондын классай спортын мастернууд Владимир Ешеев, Надежда Бадмацыренова (гурбуулаа Шэтэһээ), Цыбикмит Бумбошкина (Улаан-Үдэ), гэгшэд тус командын бүридэлдэ ороно.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ГАЛАЙ АЮУЛҺАА ҺЭРГЫЛЭЕ!

Байгша оной май соо республикын ой тайгада хагсуу, хуурай байжа, түймэрэй носоһон ушарнууд олоор үзэгдэбэ. Түймэрэй гарадаг гол шалтаганиинь гэхэдэ, хүдөө ажахын хүдэлмэришэд сабшалан, бэлшээриеэ харганһаа сэбэрлэхэ үедөө, ой тайгаяа түймэртэ дайруулна ха юм. Иимэ аюул Баунтын райондо болоо. Харга галдахада, хуурай газарай хүрьһэн тэрэ дороо шатаһанай һүүлээр торфтой газарта дүтэлөө ха. Энэ үедэ шанга һалхин болоожо, хаташаһан торфтой намаг галда абтаһан байгаа. Удаадахи үдэрнүүдтэ галай аюул улам дүжэржэ, ой тайгын модондо аһахадаа, бүришье ехэ газар түймэртэ абтаа. Түймэрые унтарааха, сарахаар дүтэ шадарай тосхон һууринуудай ажалшад, техникэ элсүүлэгдэһэн юм. Һараһаа үлүү саг соо үргэлжэлһэн түймэр гүрэндэ ехэ хохидол үзүүлбэ. Энэ түймэртэ Бамбуйка посёлогой хэдэн гэр байранууд, ажаһуудалай хэрэгсэлнүүд шатаһан байна. Мүн тус районой Таксимо тосхон шадарай ой тайгада май һарын эхеэр түймэр болоо. Түймэр саралгын албанай хүдэлмэрилэгшэд түмэр харгын захаар бии болоһон түймэрые обёоржо, түргөөр унтарааха хэмжээ абаһан байгаа. Энэ түймэр хэн табяа юм гэжэ шалгажа үзэгдөө. Эндэ 597-дохи барилгахабсаралгын поездын участогай мастер Г. Ф. Ширяев зэмэтэй. Тиин тэрэнэй захиралтаар барилгын участок дээрэхи бог шорой галдагдаһан байгаа. Эндэһээ уламжалан хэдэн газарта ойдо түймэрэй аюул тохёолдоо бшуу. Республикын Министрнүүдэй Соведэй баталан абаһан захиралтын ёһоор мүнөө хэншье зүбшөөлгүйгөөр ойдо тайгада гарахаяа болинхой. Энэниие мэдэжэ байбашье, зарим нэгэн ой тайга руу дура зоргоороо орожо, модо отолно. Жэшээнь, Бамбуйска лесхозой хүдэлмэрилэгшэдэй авиаотделениин түймэр сарагшад һаяхана тусхай шалгалта Баунтын райондо хэһэн байна. Тиихэдээ майн 11-нэй үдэр тус районой малай фермэ шадар жолоошон О. П. Мелентьевэй документ шалгажа үзэһэн байгаа. Тэрэнь ойдо гараха гэһэн зүбшөөлшье, путевкошье, машина жолоодохо үнэмшэлгэшьегүй байба. Тиигэжэ 30 түхэригэй яла түлэхэ болоо. Мүн тус районой Витимэй совхозой жолоошон А. С. Раднаевай майн 23-най үдэр Тапхарай адагта хэрэгһээ гараһан ноохойгоо галдажа байһаар ойн ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ баригдажа, 40 түхэригэй яла түлэһэн байна.

Мүнөө республикын алишье нютаг нугада түймэрэй болоомоор хаһа оронхой. Гансахан Баунтын райондо байгша ондо аяар зуугаад түймэр болоо гэһэн мэдээсэл, хүн бүхэнэй һэримжэтэй, ой тайгада галаа болгоожо ябаха тухай үшөө дахин һануулга хэгдэнэ гээшэ.

Һүүлэй хэдэн хоногой туршада Улаан-Үдэ шадар ойн түймэрэй үзэгдэхэнь үсөөрнэгүй. Тиимэһээ республикын ойн ажахын хүдэлмэрилэгшэд «ногоон нүхэрөө» галай аюулһаа хамгаалха хэрэгтэ ёһотой гэгшын анхарал хандуулха хэрэгтэй болоо һаань, ажалша коллективүүд болон түймэр унтарааха техникээ түймэрэй болоһон газарта түргэн саг соо эльгээхын хойноһоо оролдохо болоно.

В. КРИВОБОКОВ,
ойн модо хамгаалха Забайкалиин авиационно баазын начальнигай орлогшо.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД:
ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-2.. 2-57-63, информации — 2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-35-95 отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина 35. Н-00490. Заказ № 140. Индекс 04609

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.